

รายงานการติดตามและประเมินผล การใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

รายงานการติดตามและประเมินผล
การใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

คำนำ

การรายงานผลการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ 2568 มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะในบริบทของการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ 2568 ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการใช้จ่ายเงินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และเพื่อให้มั่นใจว่าเงินอุดหนุนที่ได้รับนั้นถูกนำไปใช้ในโครงการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

การรายงานนี้ฉบับนี้นำเสนอข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของโครงการต่างๆที่ได้รับการสนับสนุน รวมถึงการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงการในอนาคต เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง หวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลรองรับ และนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนในอนาคต

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	3
1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล	3
1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล	4
1.5 ประชากรที่ทำการตรวจติดตามและประเมินผล	4
1.6 การติดตามและประเมินผล	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	8
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ	20
2.5 บทบาทอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด	26
2.6 ทฤษฎีการคลังท้องถิ่นและการจัดสรรเงินอุดหนุน	31
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการติดตามและประเมินผล	
3.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล	36
3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	36
3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ	37
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	37
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
3.8 การนำเสนอ	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	39
ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน	40
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ	42
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	
5.1 วัตถุประสงค์การติดตามและประเมินผล	45
5.2 แนวทางและวิธีการประเมิน	45
5.3 สรุปผลการติดตามและประเมินผล	46
5.4 อภิปรายผล	47
5.5 ปัญหาอุปสรรค	47
5.6 ข้อเสนอแนะ	48
5.6 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการติดตามและประเมินผล	50
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
แบบบันทึกข้อตกลงการรับเงินอุดหนุน	
โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	
รูปภาพ	
แบบตรวจติดตามโครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนฯ	
คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	

-ค-

บทสรุปผู้บริหาร

จากการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการโครงการที่ขอรับการสนับสนุน รวมไปถึงการบริหารงบประมาณตามโครงการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งเงินเหลือจ่ายจากโครงการเพื่อเป็นข้อมูลรายงานให้ผู้บริหารทราบ และช่วยตัดสินใจในการอุดหนุนงบประมาณหน่วยงานอื่นในครั้งต่อไป โดยดำเนินการติดตามและประเมินผลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และช่องทางการสื่อสารอื่นๆเช่น Google Drive โดยอัปโหลดไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word หรือ PDF ตามไฟล์เตอร์ของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน,ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของส่วนราชการ,ระบบออนไลน์ต่างๆ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) หรือช่องทางอื่นๆ ตามความเหมาะสม การประเมินประสิทธิภาพผลตามแบบรายงานผลการดำเนินงานโครงการใช้จ่ายงบประมาณที่หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนรายงานให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทราบ ภายใน 30 วัน นับถัดจากวันที่โครงการแล้วเสร็จ โดยผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ให้ข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินโครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบแบบสอบถามออนไลน์ (E-Questionnaire) สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติแบบแจกแจงความถี่และร้อยละ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด-ต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

การดำเนินการใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวนทั้งสิ้น 109 โครงการ ประกอบด้วย โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 84 โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 14 โครงการ และยกเลิกโครงการเงินอุดหนุน จำนวน 11 โครงการ และได้กำหนดการติดตามและประเมินผลโครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวนทั้งหมด 84 โครงการ โดยแบ่งผลการติดตามและประเมินผล ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่วนใหญ่ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม จำนวน 59 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 70.24 รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา จำนวน 21 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.76 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ดังนี้

1. ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 69 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 82.14 รองลงมาเป็นบุคลากรในหน่วยงาน จำนวน 10 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 11.90 และเป็นผู้บริหารหน่วยงาน จำนวน 5 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 5.96 ตามลำดับ
2. หน่วยงานทุกหน่วยงานได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาตามแนวยุทธศาสตร์ของจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100
3. ทุกโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100
4. ส่วนใหญ่หน่วยงานที่ขอรับงบประมาณสนับสนุนได้ตั้งงบประมาณสมทบ จำนวน 82 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 97.62 รองลงมาไม่ได้ตั้งงบประมาณสมทบ จำนวน 2 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 2.38
5. ส่วนใหญ่หน่วยงานไม่ได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบนอกจากหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 44 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 52.38 รองลงมาหน่วยงานบูรณาการร่วมกัน จำนวน 40 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 47.62
6. ทุกหน่วยงานได้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง ตามระเบียบฯ ของหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 100
7. การดำเนินงานตามโครงการทุกหน่วยงานได้จัดทำรายละเอียดการรับ-จ่ายเงินไว้ชัดเจน เพื่อการตรวจสอบหลักฐานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 100
8. ส่วนใหญ่หน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณไม่มีเงินเหลือจ่าย จำนวน 75 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 89.29 รองลงมามีเงินเหลือจ่ายและนำส่งคืนองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 10.71
9. เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จทุกหน่วยงานได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทราบ คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) การใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.87 คิดเป็นร้อยละ 97.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 6 อันดับ พบว่า อันดับแรก โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.93 คิดเป็นร้อยละ 98.60 อันดับ 2 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.89 คิดเป็นร้อยละ 97.80 อันดับ 3 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.85 คิดเป็นร้อยละ 97.00 อันดับ 4 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.83 คิดเป็นร้อยละ 96.60 และอันดับที่ 5 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.82 คิดเป็นร้อยละ 96.40 และลำดับสุดท้ายหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบและลำดับสุดท้ายหน่วยงานที่

5.4 อภิปรายผล

จากการติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 พบว่า ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มากที่สุดคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม เป็นยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินโครงการมากที่สุดถึง 59 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 70.24 จึงสามารถประมาณการได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพคนและสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ เช่น โครงการพุทธมณฑลตำบลศิลา ด้านสาธารณสุข เช่น โครงการจัดหาครุภัณฑ์ทางการแพทย์เพื่อพัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ด้านสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เช่น โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครเครือข่ายป้องกันอาชญากรรมยาเสพติดและด้านรักษาความสงบภายใน เช่น โครงการฝึกอบรมและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน 21 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 25.00 จึงสามารถประมาณการได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายก้าวดีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นโยบายที่ห้า ด้านการศึกษาดี ส่งเสริมการศึกษา โรงเรียน 3 มีไทย จีน อังกฤษในสังกัด อบจ.ขอนแก่น เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รวมไปถึงเพื่อเป็นการสืบสานข้อตกลงความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการเป็นภาคีหุ้นส่วนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนก้าวไปสู่ความเป็นเลิศด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และวิชาการ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับชาติ และลำดับสุดท้าย คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.76 ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายหลักคือการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมักเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เช่น โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่นในการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

การประเมินความคุ้มค่าของโครงการ

จากการรายงานผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบของแต่ละหน่วยงาน และได้จัดทำรายละเอียดการรับ - จ่ายเงินไว้อย่างชัดเจน รวมไปถึงเมื่อมีเงินเหลือจ่ายและนำส่งสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยยึดความประหยัด ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างคุ้มค่าทุกโครงการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

การมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.00 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนทราบ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นถือเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลายตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งยังต้องดำเนินการให้ตอบสนองต่อประโยชน์และความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินโครงการจะสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่นจะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริงลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ส่งผลให้การจัดให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามภารกิจที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน

หน่วยรับเงินอุดหนุนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยรับเงินอุดหนุน เห็นควรสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อกระจายแผนยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ไปสู่ยังตำบล หมู่บ้านให้ได้มากขึ้น เนื่องจากทุกโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณได้มากขึ้นจะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ จึงเห็นควรให้มีการทบทวนฐานวิธีการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดรวมถึงการจัดทำแผนงานโครงการที่ดีมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

5.5 ปัญหาอุปสรรค

ในการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคแต่ละหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ดำเนินการขององค์กรหรือหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งงานบ่อยครั้งทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง และไม่ได้มีการถ่ายทอดกระบวนการ ขั้นตอน เอกสารแบบรายงานผลการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 จึงทำให้การจัดทำเอกสารไม่ถูกต้องตามหลักระเบียบซึ่งคณะทำงานตรวจติดตามและประเมินผลได้แนะนำ ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนเกี่ยวกับแบบรายงานผลการดำเนินงานเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้วเพื่อเป็นประโยชน์ในการขอรับงบประมาณสนับสนุนในปีต่อไป
2. เจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโครงการบางหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนดำเนินการจัดโครงการไม่ทันต่อห้วงระยะเวลาที่กำหนดในแผนดำเนินงานเนื่องจากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เงินอุดหนุน ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งผลให้ต้องยกเลิกโครงการขอรับเงินอุดหนุน
3. หน่วยงานที่ขอรับงบประมาณ ได้รับงบประมาณจากส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นล่าช้า หรืออยู่ในห้วงระยะเวลาที่กระชั้นชิดในการจัดโครงการ/กิจกรรม ทำให้การบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนด
4. หน่วยงานบางแห่งมีงบประมาณดำเนินการโครงการไม่เพียงพอจึงต้องขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบทำให้ไม่สามารถแยกและจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินตามจำนวนงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ ทำให้การตรวจสอบเป็นไปด้วยความยุ่งยาก
5. หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นขาดความเข้าใจขั้นตอนการขอรับเงินอุดหนุน จึงอยากให้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นจัดทำคู่มือการขอรับเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยรับเงินอุดหนุนเพื่อให้หน่วยรับเงินอุดหนุนจัดส่งหนังสือร้องขอได้ทันห้วงระยะเวลาในปีงบประมาณนั้นๆ
6. บางหน่วยงานไม่เข้าใจระเบียบการใช้เงินอุดหนุน โดยเฉพาะในงบประมาณ พ.ศ. 2568 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้สนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้กับหน่วยงานใหม่ซึ่งไม่เคยได้รับงบประมาณสนับสนุนมาก่อน เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจถึงระเบียบเงินอุดหนุนฯ ทำให้จัดทำเอกสารล่าช้าและไม่ถูกต้องตามระเบียบเงินอุดหนุนฯ และฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล ได้ติดต่อประสานชี้แจงพร้อมให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่หน่วยงาน พร้อมกำชับให้เจ้าหน้าที่เมื่อดำเนินโครงการแล้วเสร็จให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ทราบภายใน 30 วัน

5.6 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการติดตามและประเมินผล

ควรมีการเชิญหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การขอรับเงินอุดหนุน และการใช้เงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ประกอบ กับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.2/ว 4750 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2563 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2563

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 250 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนายั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 มาตรา 17 (2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น (25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น และมาตรา 30 (5) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น สำหรับแผนการกระจายอำนาจได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดมาตรการเพื่อเร่งสร้างวินัยทางการเงินการคลังทั้งในด้านรายได้และรายจ่าย ตลอดจนการเร่งสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการเข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบ การบริหารการคลังของท้องถิ่นและมาตรการในการกำกับดูแลการบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบความเป็นอิสระของท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 มาตรา 45 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด การปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและพัฒนาประเทศโดยรวม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้สนับสนุนงบประมาณให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ตลอดจนประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ในการดำเนินงานให้บริการประชาชนตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้จัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะยาว โดยเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดกรอบยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านและแผนชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้มีความคล่องตัวสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นยังมีหน้าที่ให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนในกรณีที่เป็นการเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือที่หน่วยงานที่จะขอรับเงินอุดหนุนได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรประชาชน องค์กรทางศาสนาและองค์กรการกุศล โดยมีหลักเกณฑ์เป็นกิจการที่อยู่ในอำนาจแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการเองได้และประชาชนในเขตพื้นที่ได้รับประโยชน์โดยตรงในกิจการที่ขอรับงบประมาณเงินอุดหนุน ซึ่งหากไม่ดำเนินการในกิจการนั้นอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนได้

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ข้อ 9 เมื่องบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมมีผลใช้บังคับแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนทราบ และห้ามหน่วยงานที่รับเงินอุดหนุนดำเนินการหรือก่อหนี้ผูกพันก่อนที่จะได้รับเงินอุดหนุนไปพร้อมกัน เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือการอุดหนุนงบประมาณตาม ข้อ 7 ก่อนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเบิกจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบันทึกข้อตกลงกับหัวหน้าหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนสำหรับองค์กรประชาชน องค์กรทางศาสนา และองค์กรการกุศลให้จัดทำบันทึกข้อตกลงกับผู้แทนของหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนดังกล่าวไม่น้อยกว่าสามคน ทั้งนี้ ตามแบบที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนด เมื่อได้รับเงินแล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกใบเสร็จรับเงินหรือใบสำคัญรับเงินจากหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนเป็นหลักฐานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แจ้งหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนรายงานผลการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่โครงการแล้วเสร็จและหากมีเงินเหลือให้ส่งคืนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในคราวเดียวกัน ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.2/ว 4750 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2563 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ข้อ 8 การติดตามและประเมินผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ให้เงินอุดหนุนแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนเพื่อติดตามผลการดำเนินโครงการจนแล้วเสร็จแล้วรายงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ หากหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกเงินคืนเท่าจำนวนที่อุดหนุนไปทั้งหมดคืนโดยเร็ว

ดังนั้นในการให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นจะเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและเกิดความคุ้มค่าตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้การสนับสนุนและผู้รับการสนับสนุนนั้น จึงจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ข้อ 29 กำหนดให้มีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเพื่อรายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าวและต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ซึ่งการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแผนงาน/โครงการให้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด เนื่องจากข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ทำให้ทราบหรือแน่ใจว่าหน่วยงานที่ขอรับงบประมาณสนับสนุนได้ดำเนิน

กิจกรรม/โครงการตามที่ได้รับอนุมัติหรือไม่ สามารถดำเนินโครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เกิดประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่และยังเป็นการประสานการทำงานระหว่างภาครัฐ-ภาคเอกชน หรือระหว่างภาครัฐ-ภาครัฐอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการนิเทศงานสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนดพร้อมทั้งเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสู่สาธารณชนได้รับทราบทั่วถึงยิ่งขึ้นและประการสำคัญคือ การนำผลจากการติดตามดังกล่าวมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการให้งบประมาณสนับสนุนของคณะผู้บริหารฯ ในครั้งต่อไป ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการนำกลับมาเพื่อพัฒนาการดำเนินงานในการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นต่อไปอย่างยั่งยืน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีเขตรับผิดชอบครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัดขอนแก่น จึงได้ให้ความสำคัญและถือว่าเป็นภารกิจหลักที่จะต้องดำเนินการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการซึ่งมีความสำคัญต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการประเมินมาเป็นเครื่องมือและแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงาน การดำเนินงานโครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1.2.1 เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานการติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ว่ามีการนำแผนงานโครงการไปปฏิบัติจริงหรือไม่

1.2.2 เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการว่ามีความคุ้มค่า บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

1.2.3 เพื่อติดตามและประเมินผลต่อความสำเร็จหรือข้อปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

1.2.4 เพื่อต้องการทราบการมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการใช้เงินอุดหนุน

1.2.5 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการพิจารณาว่าจะปรับเปลี่ยนหรือยุติให้การสนับสนุนต่อไปหรือไม่

1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

1.3.1 ทำให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้

1.3.2 ทำให้ทราบผลการดำเนินงานตามโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณว่าเป็นไปด้วยความประหยัดและคุ้มค่าหรือไม่

1.3.3 นำผลจากการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการที่ได้อนุมัติบรรลุตามวัตถุประสงค์และตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งนโยบายของผู้บริหารมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด

1.3.4 การตรวจติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสามารถช่วยคาดการณ์พร้อมทั้งเป็นตัวชี้้นำให้เห็นถึงโอกาสและปัญหาที่เกิดขึ้น ณ ปัจจุบันและอนาคตตลอดจนการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้ส่วนราชการ ภาคเอกชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบ

1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

ขอบเขตในการประเมินผลมี 2 ลักษณะคือ

1.4.1 ขอบเขตในเชิงพื้นที่ คือ โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นสนับสนุนในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

1.4.2 ขอบเขตในเชิงระยะเวลา คือ ติดตามและประเมินโครงการที่ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2567- 31 สิงหาคม 2568

1.5 ประชากรที่ทำการตรวจติดตามและประเมินผล

กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการที่ขอรับเงินอุดหนุน ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ และบุคลากรในหน่วยงานเป็นผู้ให้ข้อมูล

1.6 การติดตามและประเมินผล

1.6.1 ดำเนินการติดตามและประเมินผลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ เช่น GooGle Drive โดยอัปโหลดไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word หรือ PDF ตามไฟล์เดอร์ของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน, ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของส่วนราชการ, ระบบออนไลน์ต่างๆ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) หรือช่องทางอื่นๆ ตามความเหมาะสม

1.6.2 ติดตามด้วยวิธีเชิงปริมาณโดยใช้เกณฑ์การวัดระดับความพึงพอใจในการประเมิน

1.6.3 สถิติที่ใช้ในการประเมินใช้เกณฑ์ความถี่ของคะแนน และจำนวนร้อยละในการเปรียบเทียบ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ติดตามและประเมินผลโครงการว่ามีการนำแผนงานโครงการไปปฏิบัติจริง

1.7.2 ติดตามและประเมินผลโครงการถึงความคุ้มค่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

1.7.3 ติดตามและประเมินผลต่อความสำเร็จหรือข้อปรับปรุงการดำเนินงานหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

1.7.4 เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารตัดสินใจปรับเปลี่ยนหรือยุติการให้การสนับสนุนต่อไป

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.8.1 ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจตามทัศนคติความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการเป็นผู้ตอบแบบสอบถามนี้

1.8.2 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุ

จุดมุ่งหมายของสังคมในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ การประชาสัมพันธ์โครงการ

1.8.3 ความคุ้มค่า หมายถึง ความคุ้มค่าต่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการเงินอุดหนุนนี้

1.8.4 ความพอเพียง หมายถึง ความพอเพียงของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่ใช้ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ขอรับการสนับสนุนเท่านั้น

1.8.5 หน่วยงานอื่น หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรประชาชน องค์กรทางศาสนาและองค์กรการกุศล

1.8.6 เงินอุดหนุน หมายถึง เงินอุดหนุนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2563

1.8.7 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาจังหวัด

1.8.8 การตรวจติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการกำหนดรูปแบบในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.8.9 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น หมายถึง คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการแต่งตั้ง

1.8.10 คณะทำงาน หมายถึง คณะทำงานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการแต่งตั้ง

1.8.11 โครงการพัฒนา หมายความว่า โครงการที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตรวจติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการสรุปรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนฯ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการการปกครองท้องถิ่น
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
- 2.5 บทบาท อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.6 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเงินอุดหนุน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้หลายท่านดังนี้

ประยูร กาญจนดุลย์ (2549) ได้ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจหรือเรียกว่า “มัธยมวิภาค” หมายถึง การกระจายอำนาจในทางการปกครองประเทศจากส่วนกลางบางอย่างโอนไปให้ประชาชนในท้องถิ่นฝึกหัดจัดทำซึ่งถือว่าการปกครองท้องถิ่นของตนเอง

ธเนศวร เจริญเมือง (2557:59-76) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารประเทศที่เปิดให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดกิจกรรมแทบทุกอย่างของท้องถิ่นกิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลได้แก่ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตและทรัพย์สินส่วนใหญ่กิจการใหญ่ๆที่รัฐบาลกลางไว้เด็ดขาดคือการทหารและการต่างประเทศ

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2557:18) ได้ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจควรเป็นเรื่องเดียวกันกับการลดอำนาจของรัฐเมื่อเทียบกับประชาชนหรือการลดบทบาทของรัฐในการจัดการปัญหาของประเทศขณะเดียวกันก็เพิ่มบทบาทของประชาชนในการดูแลตนเอง

ประยูร กาญจนดุลย์ (2558 :53) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิธีการกระจายอำนาจในทางปกครองนั้น มีทั้งการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นและการกระจายอำนาจในการจัดทำกิจการ ฉะนั้นอาจจำแนกวิธีการกระจายอำนาจได้เป็น 2 วิธี คือ

1. กระจายอำนาจปกครองตามอาณาเขต (decentralization territorially) โดยให้ท้องถิ่นต่างๆปกครองตนเอง เช่น มอบอำนาจให้เทศบาลจัดทำกิจการอำนาจหน้าที่กฎหมายกำหนดไว้ภายในเขตเทศบาลแต่ละแห่ง เป็นต้น กล่าวคือ มีการกำหนดขอบเขตอำนาจไว้เฉพาะท้องถิ่นและตามหลักทั่วไปจะทำกิจการออกไปนอกเขตไม่ได้ นอกจากกฎหมายจะบัญญัติยกเว้นไว้ วิธีการกระจายอำนาจปกครองให้ท้องถิ่นจัดทำด้วยเจ้าหน้าที่ขององค์กรส่วนท้องถิ่นนั่นเองและด้วยงบประมาณขององค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อสนองตอบความต้องการ

ส่วนรวมประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ วิธีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นนี้กฎหมายปกครองไทยเรียกว่าการจัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น

2. กระจายอำนาจตามกิจการ (decentralization per service) เป็นวิธีการมอบอำนาจกระจายอำนาจโดยมอบบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีได้อยู่ในสังกัดราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินงานด้วยเงินทุนและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดตั้งองค์การ ของรัฐบาลให้ทำกิจการเฉพาะอย่าง เป็นต้น ว่าการไฟฟ้านครหลวง การรถไฟแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์ วิธีการกระจายอำนาจเช่นนี้ไม่ใช่การกระจายอำนาจปกครองเหมือนวิธีหนึ่งแต่เป็นการมอบอำนาจให้องค์กรของรัฐทำบริการสาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่เกี่ยวกับการปกครอง เช่น กิจการทางเทคนิคหรือทางเศรษฐกิจไม่ได้มอบบริการสาธารณะหลาย ๆ อย่างในทางปกครองให้จัดทำเหมือนวิธีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสาระสำคัญข้อนี้และข้อแตกต่างอีกอย่างหนึ่งคือ การกระจายอำนาจตามกิจกรรมนั้นไม่ถืออาณาเขตเป็นเครื่องกำหนดอำนาจหน้าที่เป็นหลักสำคัญเหมือนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ องค์การรัฐวิสาหกิจอาจจัดทำกิจกรรมได้ทั่วประเทศหรือทำเฉพาะในเขตหนึ่งเขตใดก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปตามหน้าที่องค์การรัฐวิสาหกิจนั้น เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเดินทางรถไฟทั่วประเทศ การไฟฟ้านครหลวงมีอำนาจหน้าที่จำหน่ายกระแสไฟฟ้าเฉพาะในเขตนครหลวงและในเขตจังหวัดใกล้เคียง เป็นต้น

ประเวศ วะสี (2537:12-18) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจว่าวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการกระจายอำนาจไปสู่ชนบทท้องถิ่น สังคมไทยมีการรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมทำให้เกิดความชิงตังและความเครียดในสังคมการกระจายสิทธิไปสู่ชนบทและความเข้มแข็งของชุมชน จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างบูรณาการ เช่น ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรในชนบทการทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า “การกระจายอำนาจ” คือการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากรและภารกิจจากภาครัฐส่วนกลางให้แก่องค์กรอื่นใดไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐส่วนภูมิภาค องค์กรอิสระ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนโดยเฉพาะภาคประชาชนไปดำเนินการแทนซึ่งการถ่ายโอนดังกล่าวอาจจะมีลักษณะเป็นการถ่ายโอนเฉพาะภารกิจเป็นการแบ่งภารกิจให้แก่องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจดำเนินการหรือเป็นการถ่ายโอนโดยยึดพื้นที่เป็นหลักซึ่งเป็นการแบ่งพื้นที่เป็นหน่วยงานย่อยในการดำเนินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบอบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ใหม่ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานะที่สังคมมีกลุ่มที่หลากหลายมีความต้องการและความคาดหวังจากรัฐที่เพิ่มขึ้นและแตกต่างกันขัดแย้งกันในขณะที่รัฐเองก็มีขีดความสามารถและทรัพยากรที่จำกัดในการตอบสนองปัญหาความต้องการที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นการกระจายสิ่งต่อไปนี้จากส่วนกลางให้กับท้องถิ่น

หน้าที่ เป็นการกระจายหน้าที่ที่เป็นประโยชน์โดยตรงกับท้องถิ่นให้ท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการเอง

อำนาจการตัดสินใจ เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจดำเนินการตามหน้าที่ที่ส่วนกลางกระจายไปให้ท้องถิ่นดำเนินการ

ทรัพยากรการบริหาร เป็นการกระจายบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับท้องถิ่น

ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นการกระจายความรับผิดชอบต่อภารกิจหน้าที่ที่รัฐกับผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนร่วมกันรับผิดชอบ

ความพร้อม เป็นการกระจายความพร้อมที่มีอยู่ในส่วนกลางให้กับท้องถิ่นเพื่อสร้างขีดความสามารถให้แก่ท้องถิ่นเป็นการทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.2.1 การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง (local self government)

มีความหมายและความสำคัญในทางการเมืองที่ประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมตามควรของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงและเมื่อเห็นคำนี้ก็จะได้มีการอธิบายถึงคำจำกัดความและความหมายดังนี้

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2556:28) ได้รวบรวมความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นของนักวิชาการชาวต่างประเทศไว้ ดังนี้

ฮอลโลเวย์ (Holloway,1951:389) ได้อธิบายว่าการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดที่มีองค์การเกิดขึ้นทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนดมีอำนาจในการบริหารการคลัง มีอำนาจในการตัดสินใจจัดตั้งและบริหารของท้องถิ่นเป็นองค์การที่สำคัญขององค์การ

คลาร์ก (Clark,1957:1) ได้ให้ความหมายของคำว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง “หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยเฉพาะและหน่วยงานการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง”

วิท (Wit,1961:1-2) ได้ให้ความหมายของคำว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนการบริหารตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรเป็นของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารภายในท้องถิ่น

รีอบสัน (Robson,1953 : 574) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น “การปกครองท้องถิ่น” เป็นหน่วยงานการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (legal rights) และต้องมีองค์ที่จะเป็นในการปกครอง (necessary organization) เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ”

มอนตาญ (Montagu,1984:1) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครอง

ท้องถิ่นมีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบ ซึ่งคนสมารถที่จะใช้ได้โดยปลอดจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาคแต่ทั้งนี้หน่วยงานการปกครองยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นอิสระใหม่แต่อย่างใด

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2526:8) ได้ให้คำจำกัดความว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้นองค์การนี้จัดขึ้นและควบคุมโดยรัฐบาลแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

อุทัย หิรัญโต (2523 : 2) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ที่ประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

จากนิยามต่างๆ ข้างต้นสามารถแยกแยะหลักการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญจำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยแบ่งเป็นการปกครองกรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเมืองพัทยาตามหลักเหตุผล ดังกล่าว

2. การปกครองท้องถิ่นนั้นจะต้องมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอย่างแท้จริงหากมีอำนาจน้อยเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นมีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญนโยบายของรัฐบาลกลางในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิสภาพตามกฎหมาย (legal rights) ที่ดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทแรก องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ เป็นต้น

ประเภทที่สอง คือ สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นนั้น

4. มีองค์การที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์การที่จำเป็นของทั้งสองฝ่ายคือ องค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นฝ่ายบริหารและสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่รู้ปัญหาและวิธีแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง องค์การปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคน

ในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้เจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนและอยู่ในการควบคุมของประชาชน ในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตย อย่างแท้จริงอีกด้วย

จากคำจำกัดความ คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครอง บางส่วนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองตนเองโดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การปกครองท้องถิ่นดังกล่าวมีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจ และดำเนินการกิจการภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครอง

สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ ดังนี้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539 : 13)

2.2.2.1 การปกครองท้องถิ่นคือ ฐานรากของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้กับประชาชนให้ประชาชนรู้สึกรว่า ตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้เสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประชาชน ในท้องถิ่น

2.2.2.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของท้องถิ่นประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง

2.2.2.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจาย อำนาจเนื่องจากการกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวางไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงและกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ

2.2.2.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

2.2.2.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต

2.2.2.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทำให้เกิด การพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

จากความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น สรุปได้เป็น 2 ด้านคือ ด้านการเมืองและการบริหาร กล่าวคือ ในด้านการเมืองการปกครองเป็นการปูพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการเรียนรู้ การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นสามารถ แก้ปัญหาท้องถิ่นด้วยตนเองด้วยกลไกทางการบริหารต่างๆทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการจัดการ เป็นต้น

2.2.3 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ (อุทัย หิรัญโต 2523 : 22)

ประการที่ 1 สถานะตามกฎหมาย หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่นเพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

ประการที่ 2 พื้นที่และระดับมีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการคือ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงมีเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองออกเป็นสองระดับคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่

ประการที่ 3 การกระจายอำนาจและหน้าที่การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

ประการที่ 4 องค์กรณีบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนมีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

ประการที่ 5 การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

ประการที่ 6 อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลพินิจของตนเองในการปฏิบัติการในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานราชการ

ประการที่ 7 งบประมาณของตนเองมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตกฎหมายให้อำนาจการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญต่อไป

ประการที่ 8 การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังต้องอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงแห่งรัฐและประชาชนโดยรวม

จากองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้ การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานจากทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตยมีขอบเขตที่แน่ชัดมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่งที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้งมีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเองและประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2.2.4 ความสำคัญและความจำเป็นในการปกครองท้องถิ่น

วรรณา เจียมศรีพงษ์, กาญจนา เกรียงซี่ และนุกุล บำรุงไทย (2529 : 1) กล่าวถึงการปกครองระดับตำบลว่า ตำบลเป็นท้องถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นจุดรวมของประชาชนในหมู่บ้านหลายหมู่บ้านจึงมีความผูกพันใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดซึ่งการพัฒนาการปกครองระดับตำบลได้เริ่มขึ้น

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเมื่อพระองค์โปรดเกล้าฯ ทำการทดลองให้ประชาชนในท้องที่เลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านครั้งแรกที่ตำบลบ้านเกาะ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2535 ครั้นทรงเห็นว่าเป็นผลดีต่อทางราชการ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) ขึ้นซึ่งนับว่าเป็นกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่ฉบับแรกของไทยที่วางระบบเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้เป็นระเบียบแบบแผนแน่นอน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ พ.ศ. 2457 ใช้แทนพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวเพื่อบังคับใช้ทั่วประเทศ ซึ่งกำหนดให้หลายหมู่บ้านรวมกันขึ้นเป็นหมู่บ้านที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นคนดูแลและหมู่บ้านรวมกันเป็นตำบล มีกำนันเป็นผู้ดูแลกำนันผู้ใหญ่บ้านจะมีภารกิจที่ช่วยเหลือทางราชการในการปกครองท้องที่นั้นๆต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้นซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งการบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ผลของการทำให้เกิดการปกครองตนเองและการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของสมาชิกในการพัฒนาชุมชน ย่อมเกิดผลในด้านต่างๆ คือ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2536 : 32)

ผลทางเศรษฐกิจ

1. การมีส่วนร่วมในโครงสร้างพัฒนาชนบทในแง่การริเริ่มโครงการจนกระทั่งการสิ้นสุดโครงการนั้นย่อมมีผลในทางเศรษฐกิจคือช่วยให้การใช้จ่ายเพื่อการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความระมัดระวังเพราะสมาชิกในชุมชนจะมีความรู้สึกว่าผลจากการพัฒนาที่เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตนเองและทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเป็นชุมชนของตนเองจึงต้องใช้จ่ายอย่างระมัดระวังเพื่อให้เกิดผลอย่างเต็มที่
2. การมีโครงสร้างการปกครองตนเองโดยสมาชิกส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณสมบัติและหน้าที่และบทบาทสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ตาม จะทำให้เกิดการดำเนินงานและปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการซึ่งอยู่ในความสนใจหรือเอาใจใส่ของสมาชิกย่อมเป็นผลดีในแง่การช่วยเหลือและให้ความดูแลควบคุมโดยมวลสมาชิกเอง มิให้เกิดการฉ้อโกงหรือกระทำการอันผิดระเบียบ กฎ ข้อบังคับฯลฯ เป็นการควบคุมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นผลทางเศรษฐกิจอีกแง่หนึ่ง

ผลทางการเมือง

1. ผลทางการเมืองที่เห็นได้ชัดคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นจะเป็นการส่งเสริมรู้สึกว่าการปกครองตนเองนั้นมีผลลัพธ์ประจักษ์ที่เป็นตัวตนมิใช่เฉพาะสิทธิในทางการเมืองในลักษณะที่เป็นนามธรรมแต่สามารถเชื่อมโยงนามธรรมออกมาในรูปธรรมคือการวางแผนนโยบายการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนตนเอง
2. การมีสิทธิในการริเริ่มโครงการและดำเนินการโครงการจนสิ้นสุดโครงการโดยมีความเป็นอิสระย่อมทำให้เกิดความเชื่อมั่นทางการเมืองซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกเรื่องของการมีส่วนร่วมและการปกครองตนเองเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในลักษณะของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

ผลทางสังคมและจิตวิทยา

1. ผลทางสังคมและจิตวิทยา ย่อมเห็นได้จากการที่มีความรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีสิทธิมีเสียงและอำนาจที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่นได้ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความรู้สึกเป็น

เจ้าของท้องถิ่นซึ่งสามารถที่จะดูแลตนเองมีความรู้สึกผูกพันกับท้องถิ่นมากขึ้นและความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นที่จะตามมา

2. การมีสิทธิในการปกครองตนเองและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทในอันที่จะนำไปสู่การพัฒนาความรู้จักร่วมมือกันในชุมชน การขัดความขัดแย้งและความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องนโยบายการตกลงกันในเรื่องการจัดสรรทรัพยากร การออมชอมและการประนีประนอมในกระบวนการการถกเถียงและตัดสินใจในนโยบายที่เป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีหลักเกณฑ์ในการจัดการเรื่องภายในชุมชน

ผลทางวิชาการ

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่การริเริ่มการกำหนดทำให้เกิดการพยายามที่จะเรียนรู้วิทยาการต่างๆ ในด้านการวางแผน การบริหารโครงการ วิธีการงบประมาณ การทำบัญชี วิทยาการในการก่อสร้างความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์

2. เมื่อกระบวนการพัฒนาชนบทมีความต่อเนื่องและสมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมและผลในทางสังคมและจิตวิทยาที่เกิดขึ้นจะทำให้สมาชิกชุมชนคอยสับรับฟังติดตามข่าวสารโดยเฉพาะความรู้ทางวิทยาการ เพราะมีผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์กับชีวิตในท้องถิ่นและชีวิตของชุมชนทำให้เกิดความตื่นตัวและเข้าใจถึงปัญหาและวิทยาการต่าง ๆ

ผลต่อนโยบายระดับชาติ

1. ผลต่อนโยบายพัฒนาระดับชาติ คือ การเกิดการแข่งขันกันระหว่างชุมชนที่ปกครองตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นกับชุมชนอื่นทำให้มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขความล่าช้าหลังต่างๆ การแข่งขันย่อมนำไปสู่การสร้างสรรค์ที่จะเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

2. การรู้จักวางแผนพัฒนาชุมชนในลักษณะการประสานกับแผนระดับอำเภอ จังหวัด และระดับชาติ เท่ากับเป็นหน่วยๆ หนึ่งที่เปรียบได้กับชิ้นส่วนต่างๆของการต่อภาพ (jigsaw - puzzle) ให้ครบรูป

3. การปกครองตนเองและการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองเป็นการช่วยให้การพัฒนาชนบทเป็นไปตามความต้องการและจำเป็นของท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นเป็นผู้ตัดสินใจและดำเนินการซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางไปในตัวและเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางและส่วนภูมิภาคปลอดจากภารกิจขั้นพื้นฐานและสามารถใช้ทรัพยากรในการพัฒนาความรู้ทางวิทยาการ การวางแผนระดับมหภาคและคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษา

2.2.5 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น (local government) มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายซึ่งส่วนใหญ่จะมีหลักการสำคัญที่คล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้

ประยัต หงส์ทองคำ (2526:10-11) และ ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 12-13) ได้สรุปหลักการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังต่อไปนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจจำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมกล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นจะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาลอำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาตามกฎหมายแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อให้ใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

2.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

3. เมืองครุฑที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเององค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

4. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจากแนวคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนได้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นนอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วนั้นสามารถสรุปได้ว่าเป็นการปกครองของชุมชนเพื่อชุมชนโดยที่มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองอย่างเหมาะสมมีขอบเขตเพื่อตอบสนองความต้องการตามความแตกต่างของแต่ละชุมชนมีงบประมาณเจ้าหน้าที่ของตนเองมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการเรื่องต่างๆ โดยแบ่งอำนาจการปกครองออกเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักสำคัญ

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2535) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่มีผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายของตน

จากคำจำกัดความหรือความหมายของ “การปกครองท้องถิ่น” จึงสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่ทางรัฐบาลให้อำนาจอย่างมีขอบเขตให้แก่ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารจัดการ ซึ่งประชาชนในเขตพื้นที่มอบอำนาจให้การจัดการให้แก่องค์กรเหล่านี้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจและดำเนินกิจการภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้โดยอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

ตามหลักของการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) คือ การจัดระเบียบการปกครอง ซึ่งรัฐหรือส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ซึ่งเดิมราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นโดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการ ซึ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งขึ้นโดยมีลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ แต่ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปอาจจะมีหลายประเภทก็ได้ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปของประเทศไทยจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีการกำหนดลักษณะหรือองค์ประกอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ คือ จะมีกฎหมายกำหนดวิธีการในการจัดตั้งรูปแบบการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ วิธีการในการจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การคลังและงบประมาณเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะหรือองค์ประกอบบางประการแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป ความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ เอง เช่น เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก เป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็นท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นต้น โดยลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นทำให้การใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปไม่เหมาะสม ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการคิดค้นหารูปแบบการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น

1. ความหมายของการคลังท้องถิ่น

การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การปกครองท้องถิ่น ดังนั้นการคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมากที่จะช่วยให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถให้บริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการคลังท้องถิ่น (Local Finance) ไว้ดังต่อไปนี้

ไพฑูรย์ ช่างเรียน, (2528 : 13 ; อ้างถึงใน พูนพิพัฒน์ ปัตตาเทสง. 2551 : 25) ได้กล่าวว่า การคลังท้องถิ่นหมายถึงการจัดการเกี่ยวกับการเงินของท้องถิ่นในด้านการแสวงหาแหล่งที่มาของรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในกิจการที่จำเป็นรวมถึง การจัดการเกี่ยวกับหนี้สินเงินกู้ต่าง ๆ การบริหาร

ด้านการตรวจสอบบัญชีและการลงบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น การพิจารณาในเรื่องการคลังท้องถิ่น จึงต้องพิจารณาให้ ครอบคลุมไปถึงเรื่องแหล่งที่มาของรายได้การกำหนดประเภทของรายจ่ายและกระบวนการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จรัส สุวรรณมาลา (2545:2) ได้ให้ความหมายการคลังท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การระดม “ปัจจัยการผลิต” มาใช้ในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งในยุคก่อนมีการระดมกำลังแรงงานคน สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดิน มาใช้ทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชนแต่ในยุคนี้นี้จะมุ่งเน้นการทำ “รายได้” ที่เป็นตัวเงิน มาใช้จ่ายในการจัดบริการเป็นหลัก

อภิรักษ์ จันตะนี (2554:ออนไลน์) ได้ให้ความหมายการคลังท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึง การจัดการรายได้และการกำหนดรายจ่ายการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อวัสดุ การว่าจ้าง การบัญชีและการตรวจบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่าการคลังท้องถิ่น หมายถึง การระดมกำลังแรงงาน สิ่งของ ทรัพย์สิน ที่ดิน เพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาถึงการจัดการรายได้เพื่อกำหนดรายจ่ายและการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อวัสดุ การว่าจ้าง การบัญชีและการตรวจบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตัวเอง

2. ความสำคัญของการคลังท้องถิ่น

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น ดังนั้น การคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดการรายได้เพื่อนำมาจัดทำงบประมาณรายจ่ายให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการคลังท้องถิ่น ดังนี้

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550 : 258) กล่าวว่า การคลังนับว่า มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติการกิจเพื่อให้บริการแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเนื่องจากจะต้องมีการจัดการรายได้และใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์หรือความต้องการของท้องถิ่น การที่จะดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่นให้ได้ดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานคลังที่ดีเป็นสำคัญ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้นทุกขณะจึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การคลังจึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้าและมีความสามารถในการรับใช้ประชาชนในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่ามีรายได้ของท้องถิ่นเป็นสำคัญหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นเท่านั้นทำให้อำนาจในการปกครองตนเองลดน้อยลงในทางกลับกันหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้และมีฐานะทางการคลังดีก็ทำให้การควบคุมจากส่วนกลางน้อยลงตามไปด้วย

ภักดี ศิวะพรชัย (2550:10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคลังท้องถิ่นว่า รายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลังเพื่อการบริหารงานส่วนท้องถิ่นเนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดทำบริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นจำต้องมีรายได้ที่เพียงพอหรืออย่างน้อยขึ้นอยู่กับการมีรายได้แก่การดำเนินงานบำรุงท้องถิ่นตามสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพึ่งพาหรือขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องถูกควบคุมจากส่วนกลางมากขึ้นตามจำนวนเงินที่ได้รับการอุดหนุนนี้ การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นถูกควบคุมจากส่วนกลางมากย่อมทำให้สิทธิและอำนาจหน้าที่ในการปกครองตนเองลดน้อยลงและขาดความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้าและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะเห็นว่าในประเทศที่มีการปกครองส่วนท้องถิ่นที่พัฒนาแล้วรัฐบาลจะมอบอำนาจในการจัดการรายได้ให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างกว้างขวางสรุปได้ว่าการคลังของท้องถิ่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการรายได้และกำหนดการใช้จ่ายการบริหารงานคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การคลังท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การกระจายอำนาจทางการคลัง

การกระจายอำนาจทางการคลังเป็นกลยุทธ์ด้านหนึ่งในกลยุทธ์หลายๆ ด้านของการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นนั้น การกระจายอำนาจทางการคลังนับได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งอันจะทำให้การบริหารและการปฏิบัติในการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ท้องถิ่นนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และความต้องการของประชาชน

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลัง หมายถึง การมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการตัดสินใจในแนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเอง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและให้อิสระทางการคลังตามสมควรภายใต้ขอบเขตของกฎหมายทั้งเรื่องที่มาของรายรับและการใช้จ่ายเงินในกิจการที่จำเป็น โดยมีรัฐบาลคอยช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อให้ท้องถิ่นได้รับประโยชน์มากที่สุด

4. ความหมายของการกระจายอำนาจทางการคลัง

การกระจายอำนาจทางการคลังจากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นเพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการด้านการเงินการคลังมากขึ้น ตลอดจนสามารถบริหารงบประมาณต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วกล่าวโดยสรุป การกระจายอำนาจทางการคลัง หมายถึง การโอนความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านการเงินจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เป็นการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองทั้งในเรื่องการเมืองการบริหารการคลังและงบประมาณเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะให้กับท้องถิ่น โดยมีเงินรายได้จากภาษีที่จัดเก็บและเงินโอนจากรัฐบาล

5. ความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการคลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจการมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการนั้นก็ให้รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษีหรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่อาจดำเนินการได้ให้รัฐจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลางก่อนกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารการจัดการจัดทำบริการสาธารณะการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาการเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกัน การทุจริตและการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวร้าวการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการคลังสู่ท้องถิ่นเพื่อให้มีบทบาทและความอิสระในการดำเนินกิจกรรมและการบริหารจัดการ ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและระบบสาธารณูปโภคให้กับท้องถิ่น สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 ได้กำหนดกรอบไว้โดยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีการกระจายอำนาจในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านภารกิจและหน้าที่ด้านบุคลากรและโดยเฉพาะ ด้านการคลังที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การกระจายอำนาจบรรลุผลสำเร็จ

6. เครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลัง

การกระจายอำนาจทางการคลังจากรัฐบาลกลางสู่ท้องถิ่นนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รัฐบาลต้องมีเครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลังที่ดีโดยการกำหนดเป็น แนวทางการปฏิบัติ

หรือออกมาตรการต่างๆ เข้ามาช่วยในการควบคุมดูแลเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายหรือเป้าหมายซึ่งเครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลังนั้น ได้มีนักวิชาการให้ความเห็นหลายท่านพิจารณา ได้ดังนี้

อุทาร์ ชวเมธี (2541:31-32;อ้างถึงใน พูนพิพัฒน์ ปัตตาเทสง.2551:29) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการกำหนดแนวทางในการกระจายอำนาจซึ่งจัดตั้งในสมัยรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2534 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนและองค์กรของประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้นและได้เสนอเครื่องมือในการกระจายอำนาจ 5 ประการ คือ

1. ระบบการคลัง เน้นการปรับปรุงการคลังส่วนท้องถิ่นโดยกระจายอำนาจและหน้าที่ในการจัดเก็บรายได้จากภาษีอากรและรายได้อื่นในท้องถิ่นยิ่งขึ้นควบคู่กับการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรและการใช้เงินอุดหนุนให้เหมาะสมและเกิดความคล่องตัวขึ้นในระยะยาวและเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถก่อหนี้ผูกพันมาลงทุนในกิจการของท้องถิ่นภายในกรอบวินัยทางการคลังของประเทศโดยรัฐบาลกลางของประเทศจะเป็นผู้ดูแลทั้งระบบ

2. ระบบงบประมาณการกระจายอำนาจด้านงบประมาณจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานทั้งในด้านบริหารและการพัฒนาเกิดความคล่องตัวและบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. ระบบการบริหาร เน้นการปรับปรุงระบบบริหารทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่นในแต่ละระดับให้ได้มีอำนาจในการตัดสินใจภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน รวมทั้งพัฒนาระบบที่บริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ

4. เน้นการปรับปรุงวางแผนพัฒนาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (โดยให้แผนของทุกหน่วยงานให้จังหวัดอยู่ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด) และใช้ระบบแผนเป็นเครื่องมือ หรือกรอบในการพิจารณาอนุมัติวงเงินรายจ่ายจากแหล่งต่าง ๆ

5. ปัจจัยด้านระเบียบและกฎหมายพิจารณาปรับปรุง แก้ไขระเบียบและข้อบังคับต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการกระจายอำนาจทางด้านการคลังงบประมาณการบริหารและการวางแผน โดยมุ่งให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมบุญ ทาปัน (2544 : 19) ได้กล่าวว่า เครื่องมือหรือมาตรการทางการคลังที่รัฐบาลนำมาใช้สนับสนุนการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นมี 3 มาตรการหลัก คือ ภาษีและการหารายได้งบประมาณรายจ่าย และการกู้ยืม

สรุปได้ว่า เครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะการกระจายอำนาจทางการคลังเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้เงินจากรัฐบาลกลางโดยรัฐบาลมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบทางการเมืองการคลังให้กับท้องถิ่นให้มีอิสระในการตัดสินใจทางการเมืองการคลัง ได้แก่ การจัดหารายได้ รายจ่าย การก่อหนี้ และการบริหารการคลังโดยมีเครื่องมือในการกระจายอำนาจทางการคลัง คือ แนวทางและมาตรการต่างๆ ที่ช่วยควบคุมดูแลการปฏิบัติให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

7. การจัดเก็บรายได้ภาษีอากร

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการคลังเพื่อบริหารงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีรายได้ที่เพียงพอในการทะนุบำรุงท้องถิ่นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้น้อยหรือไม่เพียงพอต้องรอคอยพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรไว้ดังนี้

พิทยา บวรวัฒนา (2542 : 176) ได้กล่าวว่า แนวคิดการจัดเก็บรายได้เป็นทัศนะกรอบหลักเกณฑ์ของการจัดเก็บรายได้ซึ่งมีนักวิชาการ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ไว้อย่างน่าสนใจ 4 ประการ ดังนี้

1. ประชาชนทุกคนในประเทศสมควรที่จะเสียสละรายได้หรือประโยชน์หรือตามฐานะตามเศรษฐกิจของตนเองเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐด้วยการเสียภาษี ทั้งนี้ เพราะว่าแต่ละคนก็ได้รับประโยชน์และความคุ้มครองจากรัฐ
2. ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนจะต้องเสียนั้นจะต้องมีความแน่นอนชัดเจนไม่มีลักษณะกำกวมรูปแบบของภาษีที่รัฐกำหนดตลอดจนจำนวนภาษีที่จะต้องเสียจะต้องเป็นที่ชัดเจน และเป็นธรรมของผู้เสียภาษีทุกคน
3. การเก็บภาษีทุกชนิดควรต้องเก็บตามวันเวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวกและจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีแก่ผู้เสียภาษีด้วย
4. ภาษีที่จัดเก็บนั้นควรจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยสุดเท่าที่จะทำได้ในขณะเดียวกันต้องทำให้รัฐบาลได้รับรายได้ในการเก็บมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สรุปได้ว่า การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือ ภาษีทุกประเภทที่จัดเก็บต้องมีความแน่นอนชัดเจนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น นอกจากความแน่นอนดังกล่าวแล้ว ยังใช้หลักนี้ในการจัดเก็บภาษีอื่นๆ ต่อไปอีก เช่น ด้านภาระภาษีความแน่นอนของหนี้ภาษี ความแน่นอนในการหารายได้และความแน่นอนในการลดรายจ่ายหลักของความเสมอภาคการจัดเก็บภาษีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน การพิจารณาความเป็นธรรมนั้นจะต้องเกี่ยวกับภาษีจัดเก็บและจากการปฏิบัติการจัดเก็บจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

2.4.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้หลายท่านสรุปได้ ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544:117) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ของโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการบริหารงานเชิงระบบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เมื่อดำเนินงานโครงการสิ้นสุดแล้วต้องมีการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 48) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลของโครงการ

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2546 : 93) กล่าวว่า การประเมิน คือการหาแนวทางตัดสินใจการค้นหาลู่ทางที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้วสิ่งใดที่ควรดำเนินการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและศึกษาว่าระหว่างดำเนินการนั้นมีปัญหาใดบ้างที่ควรปรับปรุงเพื่อบรรลุเป้าหมายของโครงการ

พิสนุ พองศรี(2550 : 4) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมิน เป็นกระบวนการตัดสินใจของคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำเอาสารสนเทศหรือผลจากการค้นคว้าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากความหมายของการประเมินโครงการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโครงการเป็นผลจากการวัดผลที่เกิดขึ้นจากผลของการปฏิบัติงานจริงเพื่อเอามาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้วจะทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานตามแผนหรือโครงการบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.4.2 ประเภทของการประเมินโครงการ

การแบ่งประเภทการประเมินโครงการคงมิใช่เป็นการกำหนดเกณฑ์เด็ดขาดแต่จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภท เช่น ใช้เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการและรูปแบบการประเมินมาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation) เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใดๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยป้อนความเหมาะสมของกระบวนการที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการตลอดจนผลลัพธ์หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับในขณะเดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ เช่น (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (มปป.) เอกสารประกอบการสอนระดับบัณฑิตศึกษา เรื่องแนวคิดการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ดังนี้

การประเมินผลกระทบด้านสังคม (Social Impact Assessment-SIA)

การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ (Ecological Impact Assessment-EIA)

การประเมินผลกระทบด้านการเมือง (Political Impact Assessment-PIA)

การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี (Technological Impact Assessment-TIA)

การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population Impact Assessment-PIA)

การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy Impact Assessment-POIA)

การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact Assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้มีประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษาดูว่าก่อนลงมือโครงการใดๆจะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน (Cost effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยี และระดับนโยบายหรือไม่หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้วอาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหา อุปสรรคเป็นอย่างไรเพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะเลิกโครงการหรือปรับปรุงองค์ประกอบและกระบวนการบริหารจัดการโครงการเพียงใดเพื่อให้เกิดผลดี

2. การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุง เป็นสำคัญซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้นจะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนั้น Formative evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินการโครงการจะช่วยตรวจสอบว่าโครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation evaluation หรือ Formative evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress evaluation โดยทั่วไปแล้ว Formative evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

1. ทบทวนแผนของโครงการ
2. การสร้างแผนของโครงการ
3. การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Check list) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ
4. การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม
5. การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ
6. การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับ การดำเนินโครงการ

7. การแนะนำแนวทางปรับปรุงการแก้ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุปรวมมักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการสำหรับโครงการที่มีการดำเนินระยะยาวก็อาจใช้ Summative Evaluation ในการสรุปย่อความระยะยาวต่างๆ ข้อมูลที่ได้จากระยะต่างๆ จะช่วยให้มีการประเมินสรุปรวมนั้น ส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของ Formative evaluation เป็น Summative Evaluation ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำไปสู่การรายงานได้ว่าโครงการ ได้บรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือไม่อย่างไร ตลอดจนการรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวเพียงไรมีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่าโครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

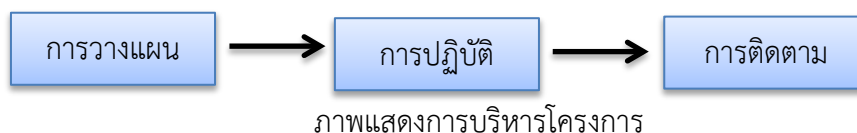
4. การประเมินประสิทธิภาพการประเมินโครงการโดยทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังจำกัดอยู่เพียงการประเมินผลผลิต โดยมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ให้บริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือขยายโครงการแต่ในปัจจุบันนักประเมิน และผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วยโดยถือว่าเป็นประเภทของการประเมินที่จำเป็นสำหรับโครงการบริการทั่วไป เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้นสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์สำคัญสำหรับประกันโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติที่จะไม่ ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยไม่จำเป็นการดำเนินโครงการบริการสังคมนั้นจะไม่มุ่ง แต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คําค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วยโดยปกติการประเมิน ประสิทธิภาพของโครงการมักจะเริ่มจากคำถามต่างๆ กัน

1. ความสำเร็จของโครงการนั้นๆเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วมีความเหมาะสมหรือไม่
2. ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช่หรือไม่
3. โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่นๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ และเพราะเหตุใด

2.4.3 การบริหารโครงการ

การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องดำเนินการทั้ง 2 อย่างคือ วางแผนที่ดีมีระบบ และดำเนินการบริหารโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการ ได้มีนักวิชาการได้ให้ความเห็น ดังนี้

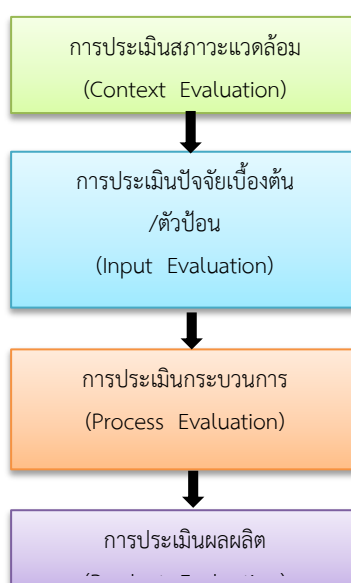
สมคิด พรหมจ้อย (2550 : 32- 34) ได้กล่าวถึงการบริหารโครงการ หมายถึง กระบวนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Implementation) การติดตามและการประเมินผล(Evaluation) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารโครงการ

2.4.4 รูปแบบการประเมินโครงการ

2.4.4.1 แนวคิดและโมเดลซีบีในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Srufflebeam's CIPP Model)

ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีมและคณะได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่มชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของไทยเพราะได้ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างน่าสนใจ และทันสมัยด้วยนอกจากนั้นสตัฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่าท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมินจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบันเรียกว่า CIPP Model

แผนภาพ CIPP Model

รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการตั้งแต่บริบทปัจจัยป้อนกระบวนการและผลผลิต (Context, Input, Process and product) โดยจะใช้วิธีการสร้างเกณฑ์และประสิทธิภาพของโครงการ ทั้งภาพรวมหรือรายปัจจัยเป็นสำคัญ ซึ่งพออธิบายได้ดังนี้ การประเมินด้านบริบทหรือประเมินเนื้อความ (context Evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น

การประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) เพื่อค้นหาประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยป้อนซึ่งในด้านการท่องเที่ยวอาจจะจำแนกเป็นบุคคลสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็ยังจำแนกย่อยออกไปอีก เช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็นเพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทัศนคติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสพการณ์ ความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษา ถิ่นที่อยู่และลักษณะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการศึกษาต่อจากการประเมินบริบทและปัจจัยป้อนว่ากระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่องจุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการที่จะนำโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสินเกณฑ์มาตรฐานนั้น อาจจะกำหนดขึ้นเองหรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นกำหนดไว้ก็ได้

2.4.4.2 แนวความคิดและแบบจำลองของ R.W. Tyler

R.W. Tyler เป็นนักประเมินรุ่นแรกๆ ในปี ค.ศ. 1930 และเป็นผู้ที่เริ่มต้นบุกเบิกแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการเขามีความเห็นว่าการประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้”โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงแล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วนี้จะเห็นได้ว่ามีแนวความคิดเห็นว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model or Objective) เรียกว่า Tyler’s Goal Attainment Model ซึ่งต่อมาปี 1950 ได้มีรูปแบบ มาใช้เป็นกระบวนการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน (R.W. Tyler.1950) เรียกว่า “Triple Ps Model” ดังนี้

P-Philosophy & Purpose -ปรัชญา/จุดมุ่งหมาย

P-Process -กระบวนการ

P-Product -ผลผลิต

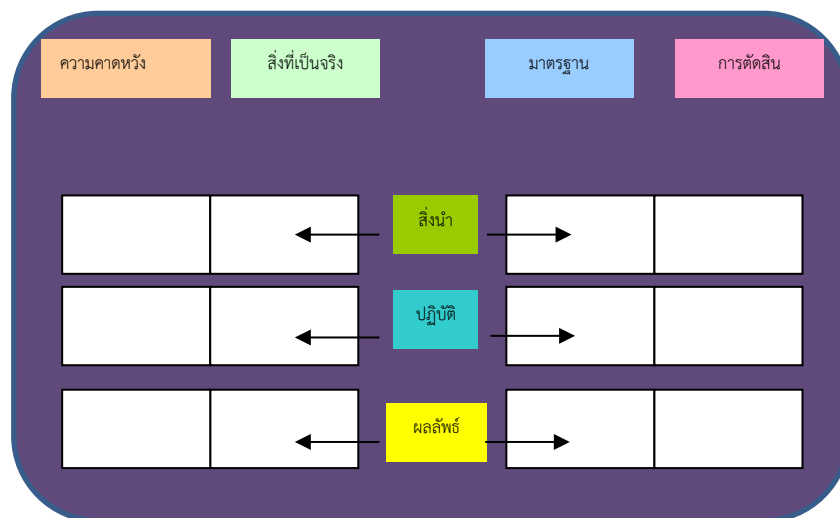
ในการประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาได้โดยการประเมินความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ว่าปรัชญา/จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสัมพันธ์กับกระบวนการและผลผลิตหรือไม่ ถ้าประเมิน

เป็นส่วนๆที่จะประเมินในด้านประสิทธิภาพของปรัชญา/จุดมุ่งหมายและกระบวนการประเมินประสิทธิภาพของผลผลิตว่าตรงกับปรัชญา/จุดมุ่งหมายหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นต้น

2.4.4.3 แนวความคิดของ Robert E. Stake ในการประเมิน

แนวความคิดของ Robert E. Stake นั้น คำนึงถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่งอาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัดเพื่อการประเมินนั้นๆ ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทางการดำเนินงานของโครงการหรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการอาจมีความต้องการอีกรูปหนึ่ง สำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพราะการประเมินนั้นเพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่างๆของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

ดังนั้นการประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดเพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะต้องสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้นจึงเสนอรูปแบบของการประเมินโครงการอย่างมีระบบโดยการบรรยายและตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้นๆ ได้ตั้งชื่อแบบจำลองในการประเมินผลของเขาว่าแบบจำลองการสนับสนุน (Countenance Model) ดังแสดงในแผนภูมิ

แผนภาพ Stake's Countenance Model

จากแผนภูมิตั้งต้นจะเห็นได้ว่า Stake ได้เห็นว่า การประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วน คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment)

ในภาคการบรรยายนั้น ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมดสำหรับการประเมินการศึกษาไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียวต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆด้วยความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1.1 สิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับผลของการเรียนการสอน

1.2 ปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดกระทำงานเป็นองค์ประกอบของขบวนการเรียนการสอน

1.3 ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

2 สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริงมีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกัน คือ สิ่งนำปฏิบัติการและผลลัพธ์ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงมิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ในภาคการตัดสินใจคุณค่าเป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาดูว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่วไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิด คือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ว่าจะเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่มถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองนี้มุ่งเน้นความสอดคล้องและความสมเหตุสมผลของเมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่าสำหรับความสอดคล้องนั้น มี 2 ลักษณะคือ

2.1. Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผลจะพิจารณาความสัมพันธ์ในแนวตั้งตามของ Stake

2.2. Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริงหรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามของ Stake ข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของ Stake คือ เสนอวิธีการประเมินเป็นระบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยายและตัดสินคุณค่ามีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจนแต่มีข้อจำกัด คือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกันและความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจนซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

2.5 บทบาทอำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ถูกจัดตั้งขึ้นทุกจังหวัดเมื่อ พ.ศ. 2498 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย สภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด ต่อมา ได้ปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้สอดคล้องกันและปรับปรุงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 โดยกำหนดให้พื้นที่จังหวัดเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีผู้บริหารสูงสุดคือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาจากการเลือกตั้งของประชาชนเป็นผู้ปกครองและบังคับบัญชาข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 กำหนดให้มีหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเรียกว่า "องค์การบริหารส่วนจังหวัด" โดยอยู่ในทุกจังหวัด ๑ ละ 1 แห่ง รวม 75 แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งจังหวัด โดยทับซ้อนกับพื้นที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น คือ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนั้น ความเป็นนิติบุคคลก่อให้เกิดความสามารถในการทำนิติกรรม ความเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

- (1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
- (2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- (5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- (6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) จัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (9) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคอาจมอบอำนาจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น อื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

- (3) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (5) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (6) การจัดการศึกษา
- (7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- (10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม
- (11) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม
- (12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
- (13) การจัดการและดูแลสถานียขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
- (14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (15) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่น หรือจากสหการ
- (16) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
- (18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- (19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- (20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ
- (21) การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร
- (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (23) การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
- (24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (26) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- (27) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน จังหวัด
- (29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

3. อำนาจหน้าที่ตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบ บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ไว้ดังนี้

ข้อ 1 ลักษณะของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการให้บริการสาธารณะในเขตจังหวัด

(1) ดำเนินงานในโครงการที่มีขนาดใหญ่ที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในเขตจังหวัด

(2) เป็นการดำเนินงานที่ปรากฏถึงกิจกรรมที่เป็นภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัด ที่มุ่งต่อประโยชน์ของท้องถิ่นหรือ ประชาชนเป็นส่วนรวม และไม่เข้าไปดำเนินงานที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดสามารถดำเนินการได้เอง

(3) เข้าไปดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการในลักษณะที่มีความคาบเกี่ยวต่อเนื่อง หรือ มีผู้ที่ได้รับประโยชน์ในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป

ข้อ 2 ในการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามข้อ 1 องค์การ บริหารส่วนจังหวัดควรจะดำเนินการเพื่อให้ เป็นไปในลักษณะดังนี้ คือ

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนจังหวัดโดยการสร้าง และพัฒนาระบบการประสานแผนการพัฒนา ท้องถิ่นในจังหวัดเพื่อนำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสมดุลและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

(2) การก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงการที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หรือมีการเกี่ยวเนื่อง กันหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการ ที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(3) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ในระดับจังหวัด และไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยาย ศักยภาพและมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขการสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในจังหวัด

(4) การส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุนและพาณิชย์กรรม ของจังหวัด

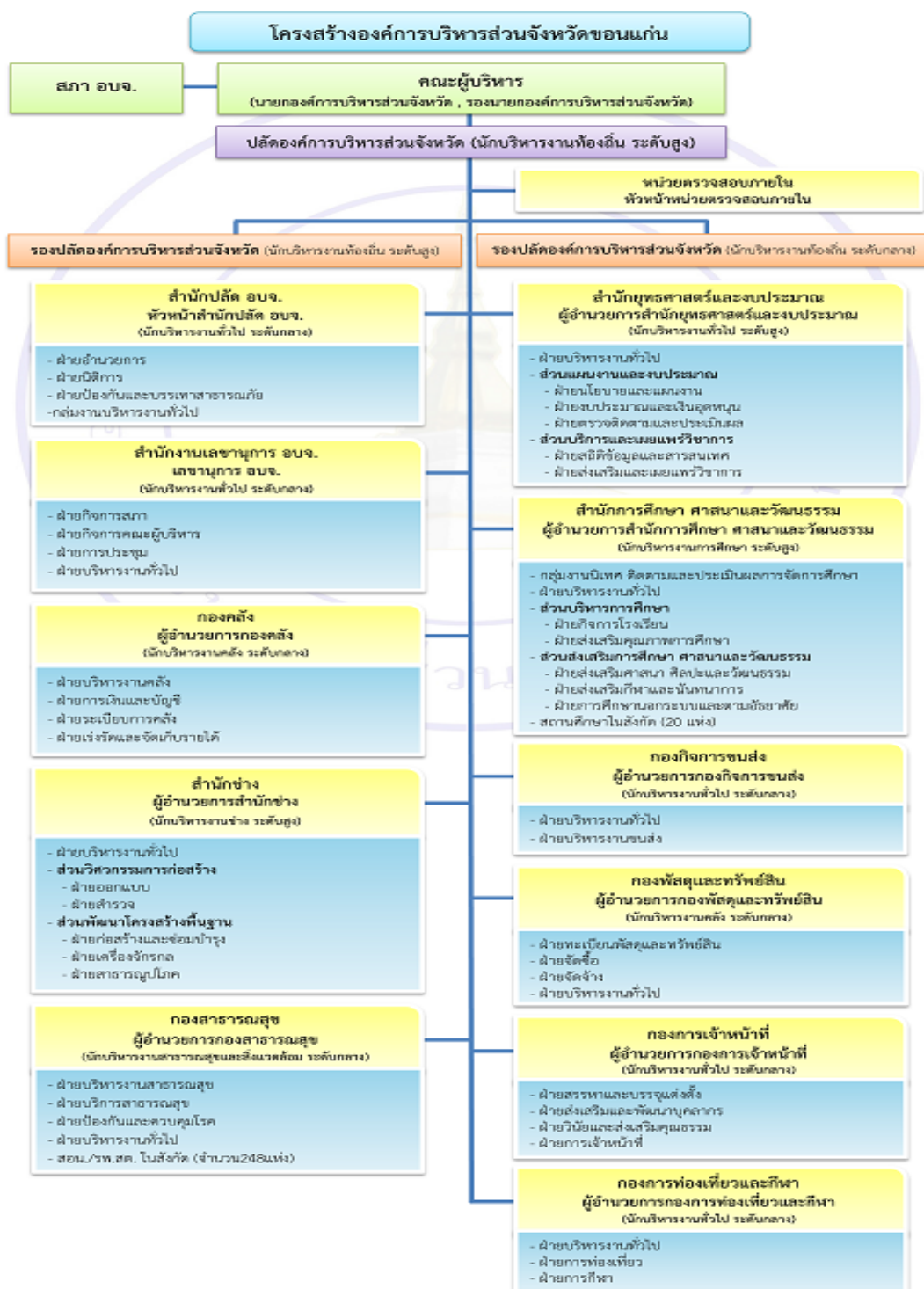
(5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการกำจัดมูลฝอยสิ่งปฏิกูลรวม การดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(6) ให้บริการด้านเทคนิค วิชาการ เครื่องมือ เครื่องจักรกล บุคลากร แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

(7) ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมถ่ายโอนที่องค์การ บริหารส่วนจังหวัด“มีหน้าที่ที่ต้องทำ”การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคจะกระทำได้แต่

เฉพาะกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องดำเนินการเองแต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติซึ่งจะต้องใช้เทคนิควิชาการสูง และหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่าและผลของการให้การสนับสนุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.5.4 โครงสร้างและอัตรากำลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

แผนภาพ โครงสร้างและอัตรากำลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

2.6 ทฤษฎีการคลังท้องถิ่นและการจัดสรรเงินอุดหนุน

ความหมายของเงินอุดหนุน

เงินอุดหนุน หมายถึง เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแหล่งรายได้เสริมที่รัฐบาลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยเหลือเสริมรายได้ทางการคลังให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐบาลสามารถใช้เป็นกลไกในการกำกับและควบคุมฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสรรเงินอุดหนุนต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการจัดสรรเงินอุดหนุนมากกว่าขนาดของเงินอุดหนุน

เงินอุดหนุนมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการคลังระหว่างชุมชนท้องถิ่น โดยอยู่บนหลักการสร้างความเป็นธรรมทางการคลังระหว่างพื้นที่ เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนในพื้นที่ทุรกันดารจะได้รับบริการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอและสมฐานะ

หลักการและเหตุผลการให้เงินอุดหนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดสรรเงินอุดหนุนมีพื้นฐานมาจากความมีประสิทธิภาพและเสมอภาค โดยระดับของความต้องการเป้าหมายทั้งสองจะแตกต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ ดังนี้

1. ความสมดุลในแนวตั้ง (Vertical Balance หรือ Equalization)

เป็นการสร้างความสมดุลระหว่างรายจ่ายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบกับรายได้ที่สามารถจัดเก็บได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะ แต่อาจไม่สามารถจัดหาบริการสาธารณะได้ในระดับที่เพียงพอ จึงแก้ไขด้วยการให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการหารายได้มากขึ้น หรือใช้วิธีการถ่ายโอนรายได้ (Revenue Transfers) จากรัฐบาลมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือใช้ทั้งสองวิธีการควบคู่กัน

2. ความสมดุลในแนวนอน (Horizontal Balance หรือ Equalization)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความไม่เท่าเทียมกันทางการคลัง (Fiscal Disparities) และความแตกต่างกันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงจะสามารถเก็บภาษีได้มากกว่าและมีการบริหารจัดการที่ดีกว่า หากต้องการให้ศักยภาพทางการคลังระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่ากันหรือใกล้เคียงกันก็จำเป็นต้องใช้เงินอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำการปรับฐานการคลังให้สมดุลกันมากขึ้น โดยการใช้เงินอุดหนุนจำเป็นที่จะต้องพิจารณาคำถาม 3 คำถามคือ จะโอนอย่างไร (เช่น ใช้ภาษีชนิดใด หรือเงินอุดหนุนประเภทใดบ้าง) บริการใดบ้างที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหรือรับผิดชอบ และจะใช้สูตรใดในการจัดสรรเงินอุดหนุนไปให้ทุกท้องถิ่น

3. ผลกระทบภายนอกหรือผลล้นเกิน (Externalities หรือ Spillover)

เป็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากกว่าขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เช่น บริการด้านสาธารณสุขและการศึกษา ประชาชนที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่สามารถเข้ามารับบริการร่วมกันกับประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ การให้เงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการสร้างบริการที่มีผลกระทบภายนอกด้านบวกเพิ่มขึ้นจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการใช้จ่ายในด้านเหล่านี้มากขึ้นได้ ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ ขนาดของเงินอุดหนุนที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถ

ช่วยชดเชยภาระที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบและขนาดของการชดเชยต้องมีความพอเหมาะ กับผลกระทบภายนอกที่เกิดขึ้น และจะอย่างไรให้รัฐบาลจัดสรรเงินลงไปให้ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความจำเป็นและต้องการความช่วยเหลือทางการคลังอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในกรณีที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบภารกิจร่วมกันหลายระดับ

4. ข้อพิจารณาจากการบริหารจัดการ (Administrative Justifications)

โดยปกติรัฐบาลจะมีศักยภาพในการกำหนดและจัดเก็บภาษีมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก ดังนั้นการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลและการจัดสรรรายรับในรูปของเงินอุดหนุนจึงมีต้นทุนต่ำกว่าองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้วภาษีบางชนิด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดเก็บได้ด้วย ต้นทุนที่ต่ำกว่าและในอัตราภาษีที่สูงกว่า เช่น ภาษีทรัพย์สิน ค่าธรรมเนียมจากการใช้บริการ (User Charges) และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตต่างๆ

รูปแบบเงินอุดหนุนที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐบาลกำหนดหลักการเหตุผลในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หลาย วัตถุประสงค์และนำไปสู่รูปแบบของการจัดสรรเงินอุดหนุนที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยทั่วไปแล้ว รูปแบบของเงินอุดหนุนจำแนกได้ เป็น 2 รูปแบบคือ

1. เงินอุดหนุนแบบทั่วไป (General Grant) มีเป้าหมายเพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนดังกล่าว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ารูปแบบเงินอุดหนุนทั่วไปนี้ ทำให้มีผลต่อรายได้ (Income Effect) ที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการที่จะนำเงินอุดหนุน ที่ได้รับไปใช้ในการทำหน้าที่ของตนเองตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

2. เงินอุดหนุนแบบเฉพาะกิจ (Specific Grant) เป็นรูปแบบเงินอุดหนุนที่ทำให้ต้นทุนหรือราคา ของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกลง เพราะการจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้จะมีการบังคับ ให้เป็นการจัดสรรเพื่อลดต้นทุนของการให้บริการสาธารณะที่รัฐบาลต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ ดังนั้นการจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ จึงเสมือนเป็นการจัดสรรเพื่อลดต้นทุนหรือราคา (Price Effect) ของบริการสาธารณะ

วิธีการแบ่งสรรเงินอุดหนุน

จากกรอบการจัดสรรเงินอุดหนุนที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการแบ่งสรรอาจทำได้หลายวิธี ได้แก่ การใช้ส่วนแบ่งภาษี (Share of Revenue Source) แบบเฉพาะการ (Ad Hoc Basis) และแบบชดเชยต้นทุน (Basis of Cost Reimbursement) และตามแนวนอน (Horizontal Dimension) ที่การกระจายเงินอุดหนุน ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจใช้วิธีตามแหล่งที่มา (Derivation Basis) ตามสูตรที่กำหนดขึ้นมา (Formula) ชดเชยต้นทุน (Cost reimbursement) หรือ วิธีเฉพาะการ(Ad hoc method) ทั้งนี้การใช้ วิธีการรูปแบบใดๆ ของเงินอุดหนุน ทั้งรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และความต้องการจากรูปแบบของเงินอุดหนุนที่จะออกแบบมาดังกล่าวว่ามีเพื่อวัตถุประสงค์ใด เพราะสิ่งที่เกิด จากรูปแบบของเงินอุดหนุนจะมีความเฉพาะตัวตามรูปแบบของเงินอุดหนุนที่ใช้ หากไม่มีความเข้าใจการใช้เงินอุดหนุน อาจทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่บรรลุเป้าหมาย และอาจทำให้เกิด

ปัญหาความเป็นอิสระทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการใช้เงินอุดหนุนผิดพลาดจะทำให้ไม่มีความแตกต่างในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบโครงสร้างสัดส่วนของการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายและหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทฤษฎีการคลังท้องถิ่น และการจัดสรรเงินอุดหนุน

การคลังท้องถิ่นกับนโยบายกระจายอำนาจ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน เราคงจะกล่าวถึงการคลังท้องถิ่นโดยไม่คำนึงถึงนโยบายกระจายอำนาจไม่ได้การกระจายอำนาจ จำแนกออกเป็นด้านการบริหาร และด้านการคลัง แต่ในบทความนี้เน้นด้านการคลังเป็นสำคัญในการออกแบบการคลังตามหลักวิชาเกี่ยวกับคำศัพท์สองคำกล่าวคือ การกำหนดรายจ่าย (expenditure assignment) และ การกำหนดรายได้ (revenue assignment) โจทย์คือ การทำให้สองด้านมีความสมดุลกัน คำว่า รายจ่ายเมื่อพิจารณาให้ลึกแท้งจริงคือ ภารกิจที่ส่วนกลางมอบ ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นบริหารจัดการ ทฤษฎีการคลังท้องถิ่นสันนิษฐานว่า การจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น (local public goods) ควรมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเนื่องจากเหตุผลคือประสิทธิภาพของการจัดการซึ่งอาจ จำแนกออกเป็นสามด้าน คือ ด้านการตอบสนอง ด้าน ความรับผิดชอบ และด้านตรวจสอบการทำงาน (รวมทั้งด้านบัญชี) เนื่องจากทำงานใกล้ชิดกับประชาชน และเชื่อว่าการกระจายอำนาจส่งผลกระทบทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงไม่น่าแปลกใจที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกปฏิรูปภาครัฐตามแนวทางการกระจายอำนาจในการวิเคราะห์การคลังท้องถิ่นมีมุมมองที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านรายได้ ด้านรายจ่าย และความคิดริเริ่มด้านการจัดการ ในที่นี้จำเป็นต้องกล่าวถึง ด้านรายได้ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกเป็น 3 ส่วน

- (1) รายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง
- (2) ภาษีแบ่งหรือภาษีที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บให้
- (3) เงินอุดหนุน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2555)

องค์ประกอบที่สามคือ“เงินอุดหนุน”ที่เป็นกรณีศึกษาของเราเป็นกลไกสำคัญเพื่อทำหน้าที่ลดความเหลื่อมล้ำเป็นหลักประกันว่าประชาชนไทยทั่วประเทศได้รับการอย่างทั่วถึง (ตัวอย่าง เช่น เด็กนักเรียนได้รับอาหารกลางวัน และนมโรงเรียนอย่างถ้วนทั่ว) ดังกล่าวข้างต้นว่า เงินอุดหนุนเป็นกลไกสำคัญและมีบทบาทสำคัญในรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย (ร้อยละ 30-50 ของรายได้ท้องถิ่นมาจากเงินอุดหนุน) โดยบทบาทบทบาทหน้าที่ของเงินอุดหนุนตามทัศนะของ Robin Boadway (2007) นักเศรษฐศาสตร์การคลัง ชาวแคนาดา ที่มีชื่อเสียงและผลงานมากมาย หนึ่งเงินอุดหนุนทำหน้าที่ปิดช่องว่างระหว่างรายจ่ายกับรายได้ (fiscal gap) สอง การจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นกลไกเพื่อส่งเสริมความเสมอภาค (equalization) เพราะเหตุว่าความสามารถจัดเก็บรายได้และการคลังท้องถิ่นไม่เสมอกันและมีโอกาสแตกต่างกันมากซึ่งเกี่ยวข้องกับคำศัพท์เฉพาะว่า“ฐานภาษีท้องถิ่น”(local tax base) นอกจากนี้ความจำเป็นด้านรายจ่าย (expenditure needs) ก็แตกต่างกันตามภูมิภาคกายภาพและสถานการณ์ เช่น พื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้มีปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินต้นทุนการจัดการศึกษาในพื้นที่ภูเขาหรือที่ราบสูงสูงกว่าโรงเรียนในพื้นที่ราบ เป็นต้น สาม รัฐบาลกลางใช้เงินอุดหนุนเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุดุลประสงค์ระดับชาติผ่านการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การประกาศว่ากิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพจะเกิดขึ้นทั่วประเทศโดยมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการควบคู่กับการกำกับดูแลมาตรฐานการบริการ

ความเหลื่อมล้ำ การคลังสามารถพิจารณาได้จากด้านรายจ่ายและด้านรายรับ ความแตกต่างด้านความต้องการ (ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับสภาพกายภาพของแต่ละพื้นที่) หมายถึง ความต้องการและต้นทุนค่าบริการแตกต่างกัน (พื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท พื้นที่ราบและพื้นที่ราบสูงบางพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อวาตภัย และอุทกภัย เป็นต้น) ความแตกต่างในการจัดเก็บภาษีของท้องถิ่นเป็นอีกเรื่องหนึ่งเนื่องจากฐานภาษีกระจุกตัวในพื้นที่เมืองหรือบางภูมิภาค อันเป็นแหล่งอุตสาหกรรม แหล่งท่องเที่ยวและการพาณิชย์สถานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นๆ ย่อมจะโดดเด่นกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทั่วไปการจัดสรรเงินอุดหนุนที่เหมาะสมจึงพิจารณาจากสองตัวแปร กล่าวคือ ความต้องการด้านรายจ่าย (expenditure needs) และความสามารถในการจัดเก็บรายได้ (revenue raising) โดยที่เงินอุดหนุนทำบทบาทปิดช่องว่าง (closing fiscal gap) ซึ่งมีโอกาสแตกต่างกันอย่างมากในต่างภูมิภาคสภาพกายภาพและมิติ วัฒนธรรมของประชาชน (Slack 2007) วิธีการบริหารเงินอุดหนุนในภาคปฏิบัติมีผู้อธิบายว่า มักใช้ 3 วิธีการ วิธีการที่หนึ่ง การระบุให้เงินอุดหนุนตามสัดส่วนรายได้ของรัฐบาล หรือการแบ่งรายได้ (revenue sharing) หรือแบ่งภาษี (tax sharing) หลักการคือ กำหนด“กรอบวงเงิน”ในสัดส่วนที่เหมาะสมและยอมรับได้ทั้งฝ่ายรัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีการที่สอง การจัดสรรแบบเฉพาะกิจ (ad hoc basis, negotiation basis) หมายถึง การพิจารณาตามสถานการณ์และการเจรจาต่อรอง เช่น ปัญหาภัยธรรมชาติปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมือง หรือสถานการณ์พิเศษ (ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ นักท่องเที่ยวลดลงฯ) วิธีการที่สามการจัดสรรเงินตามสูตร (formulabased allocation) โดยอิงตัวแปรที่สะท้อนความต้องการบริการสาธารณะท้องถิ่น เช่นจำนวนเด็ก จำนวนผู้สูงอายุ จำนวนคนพิการ) ตัวแปรที่สะท้อนต้นทุน (unit cost ซึ่งมักแปรผกผันกับขนาดพื้นที่) และตัวแปรอื่นที่สะท้อนความต้องการแฝง (ประชากรแฝง นักท่องเที่ยว) ดำารการคลังนิยามว่าเงินอุดหนุนจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ เงินอุดหนุนทั่วไป (generalpurpose/unconditional) และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (specific-purpose/conditional or earmarked) สำหรับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นการจัดสรรเพื่อสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำกิจกรรมหรือโครงการเฉพาะซึ่งมักจะมี ความจำเป็นด้านรายจ่ายการลงทุน (capitalex penditure) หรือรายจ่ายดำเนินการโครงการเฉพาะ (operating expenditure of projects) เงินอุดหนุนทั่วไปให้อิสระแก่รัฐบาลท้องถิ่นมากกว่าสำหรับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจนั้น กำหนด เงื่อนไขการใช้จ่ายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนั้น ความเป็นอิสระของท้องถิ่น (local autonomy) ย่อมลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเงินอุดหนุน (Kitchen 2007) หากสอบถามความชอบของฝ่ายท้องถิ่น-รัฐบาลท้องถิ่น ต้องการเงินอุดหนุนทั่วไปมากกว่า ในขณะที่หน่วยราชการส่วนกลางซึ่งบริหารเงินอุดหนุนเฉพาะกิจให้อำนาจกำกับดูแลท้องถิ่น เงินอุดหนุนเฉพาะกิจอาจจะมียอดดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก เพราะเงื่อนไขการจัดสรรเงินอุดหนุนมักซับซ้อน หรือการระบุเงื่อนไขเชิงเทคนิคทำให้เทศบาลเล็กหรือในชนบทห่างไกลไม่มีความสามารถหรือขาดความเชี่ยวชาญ กฎเกณฑ์ที่ใช้จึงซับซ้อนเกินไปสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก (ซึ่งมีบุคลากรจำนวนน้อยขาดผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน เช่น วิศวกร สถาปนิก ผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อม) นอกจากนี้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจยังมีความคลุมเครือ เช่น ระบุว่าเงินนี้ใช้กับบางพื้นที่/ภูมิภาค จึงมีปัญหาความไม่ทั่วถึงหรือแม้แต่ต่อการเลือกพื้นที่ (Kitchen 2007) การบริหารด้านเวลาก็เป็นอีกข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง กล่าวคือเงินอุดหนุนทั่วไป เป็นการให้แบบไม่มีเงื่อนไข อบท. จึงมีอิสระในการบริหาร รวมทั้ง มี“เวลา”ใช้จ่ายเงินเนื่องจากหากใช้จ่ายไม่ทันในปีงบประมาณสามารถกันเงินเหลือปีในงวดหน้า

แต่เงินอุดหนุนเฉพาะกิจมักกำหนดเงื่อนไขตามประเภทการใช้จ่าย (ลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน) และกรอบเวลาที่จะต้องแล้วเสร็จภายในหนึ่งปี (ในทางปฏิบัติอาจจะมีเวลาใช้จ่ายเพียง 3-6 เดือน) และไม่สามารถกันเงินเหลื่อมปีจากการสำรวจการปฏิบัติในหลายประเทศ นักวิชาการของธนาคารโลกสังเกตว่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของระบบราชการส่วนกลางเพื่อกำกับควบคุมท้องถิ่น และเตือนว่าไม่ควรจะกำกับควบคุมมากเกินไป โดยให้อิสระการบริหารภายใต้เงื่อนไขความชัดเจนของวัตถุประสงค์โครงการเพื่อการติดตามประเมินผลเพราะหากปราศจากระบบติดตามตรวจสอบจะเปิดโอกาสให้การคอร์รัปชันที่มีความสัมพันธ์กับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (Ahmad & Craig 1997)

เงินอุดหนุนและปัจจัยเชิงสถาบันในบริบทของไทย

เป็นที่ทราบดีว่า การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ภายหลังกฎรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้มีบุคลากรเพิ่มขึ้น และอำนาจหน้าที่การจัดบริการสาธารณะ ซึ่งนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวกแต่เมื่อวิเคราะห์ปัญหาความสมดุลทางการคลังพบว่ามีปัญหา ทั้ง 2 ลักษณะคือความไม่สมดุลตามแนวดิ่ง และความไม่สมดุลตามแนวนอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการออกแบบเงินอุดหนุนในบริบทของประเทศไทยมีสถาบันสำคัญคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สกกถ.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

เงินอุดหนุนทั่วไป เป็นการจัดสรรตามสูตรโดยคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ อิงตัวชี้วัดด้านอุปสงค์ เช่น จำนวนเด็กเล็ก จำนวนนักเรียน จำนวนผู้สูงอายุโดยหลักปฏิบัติคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ สามารถระบุงเงินอุดหนุนรวมได้ตั้งแต่ต้นปี (มีนาคม/เมษายน) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะแจ้งยอดเงินอุดหนุนทั่วไปที่คาดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะได้รับและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาบรรจุในข้อบัญญัติงบประมาณของท้องถิ่น(ก่อน 15 สิงหาคม) เงินอุดหนุนทั่วไปสามารถนำไปใช้จัดสรรใช้จ่ายตามความจำเป็นของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหากใช้จ่ายไม่หมดสามารถเก็บเป็นเงินสะสม

เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เป็นการจัดสรรอย่างมีเงื่อนไขโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเสนอโครงการเพื่อขอรับเงินอุดหนุนตามประกาศและเงื่อนไขของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นซึ่งจำแนกเป็นหลายรายการ/ประเภท ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทราบล่วงหน้าว่าจะได้รับเงินอุดหนุนเฉพาะกิจว่ามากหรือน้อยเพียงใด (เมื่อเริ่มปีงบประมาณ 1 ตุลาคม) โครงการและกิจกรรมที่ใช้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจส่วนใหญ่เป็นระยะสั้น (แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี) หากใช้จ่ายไม่หมดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถกันเป็นเงินเหลื่อมปี ต้องคืนคลังแผ่นดินในแง่ผู้บริหารท้องถิ่นจึงมีอิสระค่อนข้างน้อยในการบริหารเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กำหนดโครงการติดตามและประเมินผล จำนวนทั้งสิ้น 109 โครงการ ประกอบด้วย โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 84 โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 14 โครงการ และยกเลิกโครงการเงินอุดหนุน จำนวน 11 โครงการ ในครั้งนี้ได้กำหนดหัวข้อและระเบียบการติดตามและประเมินผล ดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล
- 3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล
- 3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การนำเสนอ

3.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการที่ขอรับเงินอุดหนุน ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการและบุคลากรในหน่วยงาน เป็นผู้ให้ข้อมูล

3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยติดตามประเมินผลตามที่เห็นสมควร
3. รวบรวมโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568
4. ตรวจสอบข้อมูลโครงการเงินอุดหนุนที่อยู่ในสถานะการเบิกจ่ายไปแล้วในระบบบัญชี e-lass
5. แจกสำเนาผลการรายงานผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (โครงการที่อยู่ในสถานะการเบิกจ่ายไปแล้ว)
6. จัดทำหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนรายงานผลการดำเนินโครงการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทราบ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่โครงการแล้วเสร็จ ตามแบบฟอร์มที่กำหนด เมื่อหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนจัดทำข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้อัปโหลดไฟล์ข้อมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ เช่น Google Drive โดยอัปโหลดไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word หรือ PDF ตามโฟลเดอร์ของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน, ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของส่วนราชการ, ระบบออนไลน์ต่างๆ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) หรือช่องทางอื่นๆ ตามความเหมาะสม
7. คณะทำงานนำแบบตรวจติดตามที่หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนอัปโหลดข้อมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ เช่น Google Drive โดยอัปโหลดไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word หรือ PDF ตามโฟลเดอร์

ของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน,ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของส่วนราชการ,ระบบออนไลน์ต่างๆ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) หรือช่องทางอื่นๆ ตามความเหมาะสม และทำการนำเข้าข้อมูลประเมินผลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางคอมพิวเตอร์

8. เสนอรายงานผลการติดตามและประเมินผลให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ทราบ

3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ

หน่วยงานในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นตามโครงการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นสามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้อย่างอิสระ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนรายงานผลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ เช่น GooGle Drive โดยอัปโหลดไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word หรือ PDF ตามไฟล์เดอร์ของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน,ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของส่วนราชการ,ระบบออนไลน์ต่างๆ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) หรือช่องทางอื่นๆ ตามความเหมาะสม หลังเสร็จสิ้นโครงการ ตามแบบสอบถามที่กำหนดไว้ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบโครงการใช้เงินอุดหนุนองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้สนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ในส่วนของคำถามปลายเปิดจะได้ดำเนินการเก็บข้อมูลข้อคิดเห็นต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูล

3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2567 – 31 สิงหาคม พ.ศ. 2568

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบแบบสอบถามออนไลน์ (E-Questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติแบบแจกแจงความถี่และร้อยละ การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยแบ่งคะแนนค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ สเกลคำถามมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใน 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

การแปลผลความคิดเห็นพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ E-Questionnaire มีรายละเอียดดังนี้

<u>ระดับคะแนน</u>		<u>แปลผล</u>
4.51 – 5.00	ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับความพึงพอใจ	มาก
2.51 – 3.50	ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับความพึงพอใจ	น้อย
1.00 – 1.50	ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด

3.8 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของความถี่ ร้อยละ ในเชิงพรรณนาใน บทที่ 4 ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่างๆ ที่ได้จากแบบสอบถามค่าสถิติที่ใช้ จะเป็นค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และสรุปผลการติดตามในภาพรวมจะแสดงอยู่ในบทที่ 5 และรวบรวมเป็นรูปเล่มรายงานผู้บริหาร และลงใน www.kkpo.go.th ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2568 มีจำนวนทั้งสิ้น 109 โครงการ ประกอบด้วย โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 84 โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 14 โครงการ และยกเลิกโครงการเงินอุดหนุน จำนวน 11 โครงการ และกำหนดโครงการติดตามและประเมินผลโครงการที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 84 โครงการ โดยได้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำเสนอรายงานการติดตามและประเมินผล ด้วยวิธีการบรรยายประกอบตารางตามกลุ่มเป้าหมายและนำเสนอผลการประเมินโครงการในด้านยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ด้านการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนและด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1. ชื่อยุทธศาสตร์	จำนวน (โครงการ)	ร้อยละ (%)
การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม	59	70.24
การพัฒนาการศึกษา	21	25.00
การพัฒนาเมืองและชุมชน	0	0.00
การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	4	4.76
การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	0	0.00
พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี	0	0.00
รวม	84	100.00

จากตารางส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่วนใหญ่ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม จำนวน 59 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 70.24 รองลงมา คือยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา จำนวน 21 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.76 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

1. ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ผู้บริหารหน่วยงาน	5	5.96
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ	69	82.14
บุคลากรในหน่วยงาน	10	11.90
รวม	84	100.00
2. หน่วยงานของท่านได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาตามแนวยุทธศาสตร์จังหวัดขอนแก่นหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จัดทำ	84	100.00
มี แต่ไม่จัดทำ	0	0.00
ไม่มี	0	0.00
รวม	84	100.00
3. โครงการนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่นหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
สอดคล้อง	84	100.00
ไม่สอดคล้อง	0	0.00
ไม่มี	0	0.00
รวม	84	100.00
4. หน่วยงานของท่านได้ตั้งงบประมาณสมทบหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ตั้งงบประมาณสมทบ	82	97.62
ไม่ได้ตั้งงบประมาณสมทบ	2	2.38
รวม	84	100.00
5. หน่วยงานท่านได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบหรือไม่นอกจากหน่วยงานของ อบจ.	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่ได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่น	44	52.38
บูรณาการร่วมกัน	40	47.62
รวม	84	100.00

6. การดำเนินงานตามโครงการนี้ ท่านได้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างตามระเบียบฯ ของหน่วยงานท่านหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ดำเนินการตามระเบียบฯ	84	100.00
ไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบฯ	0	0.00
เป็นหน่วยงานอิสระ	0	0.00
รวม	84	100.00
7. การดำเนินงานตามโครงการนี้ ท่านได้จัดทำรายละเอียดการรับ -จ่ายเงิน ไว้ชัดเจนครบถ้วนเพื่อรับการตรวจสอบหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จัดทำหลักฐานครบถ้วน	84	100.00
จัดทำหลักฐานไม่ครบถ้วน	0	0.00
ไม่ได้จัดทำ	0	0.00
รวม	84	100.00
8. การดำเนินงานโครงการนี้มีเงินเหลือจ่ายและนำส่งคืนหรือไม่ (ระบุจำนวนเงินเหลือจ่าย ท้ายแบบประเมิน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เหลือจ่ายนำส่งคืน	9	10.71
เหลือจ่ายยังไม่นำส่งคืน	0	0.00
ไม่มีเงินเหลือจ่าย	75	89.29
รวม	84	100.00
9. ดำเนินการแล้วเสร็จ ได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานให้ออบจ.ขอนแก่น ทราบหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รายงานแล้ว	84	100.00
ยังไม่รายงาน	0	0.00
รวม	84	100.00

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเกี่ยวข้องเป็นเจ้าของหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 69 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 82.14 รองลงมาเป็นบุคลากรในหน่วยงาน จำนวน 10 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 11.90 และเป็นผู้บริหารหน่วยงาน จำนวน 5 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 5.96 ตามลำดับ

2. หน่วยงานทุกหน่วยงานได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามตามแนวยุทธศาสตร์ของจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100

3. ทุกโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100
4. ส่วนใหญ่หน่วยงานที่ขอรับงบประมาณสนับสนุนได้ตั้งงบประมาณสมทบ มีจำนวน 82 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 97.62 รองลงมาไม่ได้ตั้งงบประมาณสมทบ มีจำนวน 2 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 2.38
5. ส่วนใหญ่หน่วยงานไม่ได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบนอกจากหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 44 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 52.38 รองลงมาหน่วยงานบูรณาการร่วมกัน มีจำนวน 40 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 47.62
6. ทุกหน่วยงานได้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง ตามระเบียบฯ ของหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 100
7. การดำเนินงานตามโครงการทุกหน่วยงานได้จัดทำรายละเอียดการรับ-จ่ายเงินไว้ชัดเจนเพื่อการตรวจสอบหลักฐานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 100
8. ส่วนใหญ่หน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณไม่มีเงินเหลือจ่าย มีจำนวน 75 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 89.29 รองลงามีเงินเหลือจ่ายและนำส่งคืนองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 9 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 10.71
9. เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จทุกหน่วยงานได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทราบ คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม	76 (90.48)	7 (11.76)	1 (1.19)	- (0.00)	- (0.00)	0.346	4.89	มากที่สุด
2. หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ	71 (84.52)	12 (14.29)	1 (1.19)	- (0.00)	- (0.00)	0.403	4.83	มากที่สุด
3. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม	70 (83.33)	13 (15.48)	1 (1.19)	- (0.00)	- (0.00)	0.413	4.82	มากที่สุด
4. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	71 (84.52)	13 (15.48)	- (0.00)	- (0.00)	0 (0.00)	0.362	4.85	มากที่สุด
5. หน่วยงานของท่านได้รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ	68 (80.95)	16 (19.05)	- (0.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.393	4.81	มากที่สุด

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
6.หน่วยงานของท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	78 (92.86)	6 (7.14)	- (0.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.258	4.93	มากที่สุด
7. ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น	78 (92.86)	6 (7.14)	- (0.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.258	4.93	มากที่สุด
8. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน	78 (92.86)	6 (7.14)	- (0.00)	- (0.00)	- (0.00)	0.258	4.93	มากที่สุด
รวม						<u>0.336</u>	<u>4.88</u>	<u>มากที่สุด</u>

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) การใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.88 คิดเป็นร้อยละ 97.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 6 อันดับ พบว่า อันดับแรก โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.93 คิดเป็นร้อยละ 98.60 อันดับ 2 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.89 คิดเป็นร้อยละ 97.80 อันดับ 3 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.85 คิดเป็นร้อยละ 97.00 อันดับ 4 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.83 คิดเป็นร้อยละ 96.60 และอันดับที่ 5 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.82 คิดเป็นร้อยละ 96.40 และลำดับสุดท้ายหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ

สรุปโดยรวม

ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ แสดงความต้องการจากโครงการที่ตรงกับความต้องการกับการพัฒนาชุมชนของตนเอง ประชาชนเสนอโครงการที่จัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี หรือบางพื้นที่เสนอขอรับเงินอุดหนุนใหม่เพื่อปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ชุมชนของตนเองเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นเป็นประโยชน์อย่างมาก และอยากให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้นเพราะประชาชนได้รับประโยชน์จากทุกโครงการ ตัวอย่างโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ชุมชน เยาวชน นั้นมีหลากหลายโครงการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องทุกปี ดังเห็นได้ชัดจากโครงการของสถานีตำรวจทุกอำเภอที่เสนอโครงการล้วนเป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์ในการอบรมเยาวชนต่อต้านยาเสพติด อาสาสมัคร

ด้านภัยยาเสพติด อบรบเยาวชนกลุ่มเสี่ยงเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและควรมีการประชาสัมพันธ์หรือกิจกรรมต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการให้ทั่วถึงมากขึ้น วิฑูชุมชนประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงจัดงานกิจกรรมโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนระยะยาว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2568 กำหนดการติดตามและประเมินผลจำนวน 84 โครงการ และได้ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้ว วิธีที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลโดยดำเนินการติดตามและประเมินผลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ช่องทางการสื่อสารอื่นๆเช่น GooGle Drive โดยอัปโหลดไฟล์ข้อมูลในรูปแบบ Word หรือ PDF ตามโพล์เดอร์ของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน,ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ของส่วนราชการ,ระบบออนไลน์ต่างๆ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) หรือช่องทางอื่นๆตามความเหมาะสมและประเมินประสิทธิภาพตามรายงานผลการดำเนินงานโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณที่หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนรายงานให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สรุปผลการติดตามและประเมินผลดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์การติดตามและประเมินผล
- 5.2 แนวทางและวิธีการประเมิน
- 5.3 สรุปผลการติดตามและประเมินผล
- 5.4 อภิปรายผล
- 5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์การติดตามและประเมินผล

- 5.1.1 เพื่อให้การติดตามและประเมินผลบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้
- 5.1.2 เพื่อให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อประชาชน
- 5.1.3 เพื่อต้องการทราบการมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุน
- 5.1.4 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการให้สนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานอื่นในครั้งต่อไป

5.2 แนวทางและวิธีการประเมิน

แนวทางการประเมินและวิธีการประเมินการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนจะดำเนินการติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยใช้แบบตรวจติดตามเพื่อเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน รวมไปถึงการรายงานผลการดำเนินงานโครงการและการใช้จ่ายงบประมาณและทำการนำเข้าข้อมูลประเมินผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระบบแบบสอบถามออนไลน์ (E-Questionnaire) สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติแบบแจกแจงความถี่และร้อยละ ศึกษารายละเอียดการประเมินจากคู่มือการใช้โปรแกรมเพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ได้มีการปรับปรุงวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ กำหนดประเด็นการประเมินเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผลโครงการและพัฒนาเครื่องมือประเมินแบบสอบถาม (ปลายเปิด - ปิด)

5.3 สรุปผลการติดตามและประเมินผล

การดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กำหนดโครงการติดตามและประเมินผล ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 98 โครงการ โดยแบ่งผลการติดตาม และประเมินผลออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

ส่วนที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่วนใหญ่ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม จำนวน 59 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 70.24 รองลงมา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา จำนวน 21 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 25.00 และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.76 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

การติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวนทั้งหมด 84 โครงการ และได้ดำเนินการแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้

1. ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเกี่ยวข้องเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 69 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 82.14 รองลงมาเป็นบุคลากรในหน่วยงาน จำนวน 10 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 11.90 และเป็นผู้บริหารหน่วยงาน จำนวน 5 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 5.96 ตามลำดับ

2. หน่วยงานทุกหน่วยงานได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวยุทธศาสตร์ของจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100

3. ทุกโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 100

4. ส่วนใหญ่หน่วยงานที่ขอรับงบประมาณสนับสนุนได้ตั้งงบประมาณสมทบ จำนวน 82 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 97.62 รองลงมาไม่ได้ตั้งงบประมาณสมทบ จำนวน 2 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 2.38

5. ส่วนใหญ่หน่วยงานไม่ได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบนอกจากหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 44 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 52.38 รองลงมาหน่วยงานบูรณาการร่วมกัน จำนวน 40 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 47.62

6. ทุกหน่วยงานได้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้าง ตามระเบียบฯ ของหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน คิดเป็นร้อยละ 100

7. การดำเนินงานตามโครงการทุกหน่วยงานได้จัดทำรายละเอียดการรับ-จ่ายเงินไว้ชัดเจนเพื่อการตรวจสอบหลักฐานต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 100

8. ส่วนใหญ่หน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณไม่มีเงินเหลือจ่าย จำนวน 75 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 89.29 รองลงมามีเงินเหลือจ่ายและนำส่งคืนองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 10.71

9. เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จทุกหน่วยงานได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทราบ คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) การใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$) = 4.87 คิดเป็นร้อยละ 97.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 6 อันดับ พบว่า อันดับแรก โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.93 คิดเป็นร้อยละ 98.60 อันดับ 2 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.89 คิดเป็นร้อยละ 97.80 อันดับ 3 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.85 คิดเป็นร้อยละ 97.00 อันดับ 4 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.83 คิดเป็นร้อยละ 96.60 และอันดับที่ 5 หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 4.82 คิดเป็นร้อยละ 96.40 และลำดับสุดท้ายหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ

5.4 อภิปรายผล

สรุปผล ดังนี้

จากการติดตามและประเมินผลการใช้เงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 พบว่า ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มากที่สุดคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม เป็นยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินโครงการมากที่สุดถึง 59 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 70.24 จึงสามารถประมาณการได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพคนและสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ เช่น โครงการพุทธมณฑลตำบลศิลา ด้านสาธารณสุข เช่น โครงการจัดหาครุภัณฑ์ทางการแพทย์เพื่อพัฒนาศักยภาพ โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ด้านสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เช่น โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครเครือข่ายป้องกันอาชญากรรมยาเสพติดและด้านรักษาความสงบภายใน เช่น โครงการฝึกอบรมและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการศึกษา จำนวน

21 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 25.00 จึงสามารถประมาณการได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายก้าวดีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นโยบายที่ห้า ด้านการศึกษา ส่งเสริมการศึกษา โรงเรียน 3 มีไทย จีน อังกฤษในสังกัด อบจ.ขอนแก่น เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รวมไปถึงเพื่อเป็นการสืบสานข้อตกลงความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการเป็นภาคีหุ้นส่วนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนก้าวไปสู่ความเป็นเลิศด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และวิชาการ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับชาติ และลำดับสุดท้าย คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 4 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.76 ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายหลักคือการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจฐานราก กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมักเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เช่น โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องที่ในการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น

การประเมินความคุ้มค่าของโครงการ

จากการรายงานผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระเบียบของแต่ละหน่วยงาน และได้จัดทำรายละเอียดการรับ – จ่ายเงินไว้อย่างชัดเจน รวมไปถึงเมื่อมีเงินเหลือจ่ายและนำส่งคืนองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยยึดความประหยัด ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการใช้จ่ายงบประมาณได้อย่างคุ้มค่าทุกโครงการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

การมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวมพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.00 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์โครงการให้ประชาชนทราบ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นถือเป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะที่หลากหลายตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งยังต้องดำเนินการให้ตอบสนองต่อประโยชน์และความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินโครงการจะสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่นจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริงลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ส่งผลให้การจัดทำบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามภารกิจที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน

หน่วยรับเงินอุดหนุนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยรับเงินอุดหนุน เห็นควรสนับสนุนงบประมาณให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อกระจายแผนยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ไปสู่ยังตำบล หมู่บ้านให้ได้มากขึ้น เนื่องจากทุกโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นว่าการจัดสรรงบประมาณได้มากขึ้นจะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ จึงเห็นควรให้มีการทบทวนฐานวิธีการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดรวมถึงการจัดทำแผนงานโครงการที่ดีมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

5.5 ปัญหาอุปสรรค

ในการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคแต่ละหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ดำเนินการขององค์กรหรือหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งงานบ่อยครั้งทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง และไม่ได้มีการถ่ายทอดกระบวนการ ขั้นตอน เอกสารแบบรายงานผลการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 จึงทำให้การจัดทำเอกสารไม่ถูกต้องตามหลักระเบียบซึ่งคณะทำงานตรวจติดตามและประเมินผลได้แนะนำ ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนเกี่ยวกับแบบรายงานผลการดำเนินงานเพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้วเพื่อเป็นประโยชน์ในการขอรับงบประมาณสนับสนุนในปีต่อไป
2. เจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโครงการบางหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนดำเนินการจัดโครงการไม่ทันต่อห้วงระยะเวลาที่กำหนดในแผนดำเนินงานเนื่องจากขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งผลให้ต้องยกเลิกโครงการขอรับเงินอุดหนุน
3. หน่วยงานที่ขอรับงบประมาณ ได้รับงบประมาณจากส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นล่าช้า หรืออยู่ในห้วงระยะเวลาที่กระชั้นชิดในการจัดโครงการ/กิจกรรม ทำให้การบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนด
4. หน่วยงานบางแห่งมีงบประมาณดำเนินการโครงการไม่เพียงพอจึงต้องขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบทำให้ไม่สามารถแยกและจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินตามจำนวนงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ ทำให้การตรวจสอบเป็นไปด้วยความยุ่งยาก
5. หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นขาดความเข้าใจขั้นตอนการขอรับเงินอุดหนุน จึงอยากให้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นจัดทำคู่มือการขอรับเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยรับเงินอุดหนุนเพื่อให้หน่วยรับเงินอุดหนุนจัดส่งหนังสือร้องขอได้ทันห้วงระยะเวลาในปีงบประมาณนั้นๆ
6. บางหน่วยงานไม่เข้าใจระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุน โดยเฉพาะในงบประมาณ พ.ศ. 2568 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้สนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนให้กับหน่วยงานใหม่ซึ่งไม่เคยได้รับ

งบประมาณสนับสนุนมาก่อน เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจถึงระเบียบเงินอุดหนุนฯ ทำให้จัดทำเอกสารล่าช้า และไม่ถูกต้องตามระเบียบเงินอุดหนุนฯ และฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล ได้เข้าไปชี้แจง พร้อมให้คำแนะนำเพิ่มเติมแก่หน่วยงาน พร้อมกำชับให้เจ้าหน้าที่จัดทำรายงานผลการดำเนินงานส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ทราบภายใน 30 วัน

5.6 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการติดตามและประเมินผล

ควรมีการเชิญหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การขอรับเงินอุดหนุน และการใช้จ่ายงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ประกอบ กับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0808.2/ว 4750 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2563 เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2563

บรรณานุกรม

ประยูร กาญจนดุล. (2549). คำบรรยายกฎหมายปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. 100 ปีของการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2523.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2550). การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

สมคิด พรหมจ้อย. (2544). เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553) ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552. สำนักบริหารการคลังท้องถิ่น.

สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย. (2556). การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2555.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. **ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เรื่อง งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568** ฝ่ายงบประมาณและเงินอุดหนุน ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 2568

(แบบบันทึกข้อตกลงการรับเงินอุดหนุน)

เลขที่/.....

บันทึกข้อตกลงการรับเงินอุดหนุน

เขียนที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

บันทึกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นข้อตกลงในการดำเนินงานโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจาก (ชื่อ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล) ระหว่าง (ชื่อหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน)
โดย

๑. นาย/นาง/นางสาว บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล.....
อำเภอ จังหวัด.....

๒. นาย/นาง/นางสาว บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล
อำเภอ จังหวัด

ในฐานะ (ตำแหน่งผู้รับผิดชอบโครงการ) ซึ่งต่อไปในบันทึกนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับเงินอุดหนุน” ฝ่ายหนึ่ง
กับ (ชื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล) โดย นาย/นาง/นางสาว ...
..... ในฐานะ (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่ง
ต่อไปในบันทึกนี้เรียกว่า “ผู้ให้เงินอุดหนุน” อีกฝ่ายหนึ่ง

ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำบันทึกข้อตกลงกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ผู้ได้รับเงินอุดหนุน ตกลงจะดำเนินการโครงการ
ซึ่งต่อไปในบันทึกนี้เรียกว่า “โครงการ” ตามที่ (ชื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วน
ตำบล) ผู้ให้เงินอุดหนุน ได้ให้เงินอุดหนุน จำนวน บาท (.....)
และผู้ได้รับเงินอุดหนุนมีเงินสมทบ จำนวน บาท (.....) ให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินงานของโครงการตามเอกสารแนบท้ายบันทึกข้อตกลงนี้ ตลอดจน
หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

๒. หากผู้ได้รับเงินอุดหนุนไม่ดำเนินการตามโครงการ หรือดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ
โครงการ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่กำหนด ผู้ได้รับเงินอุดหนุนยินยอมคืนเงินอุดหนุนที่ได้รับหรือเบิกจ่ายไป
แล้วหรือค่าใช้จ่ายอื่นใด อันเกิดจากการดำเนินการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ดำเนินการ
ตามโครงการให้แก่ผู้ให้เงินอุดหนุน โดยผู้ให้เงินอุดหนุนไม่ต้องบอกกล่าวหรือทวงถามเป็นหนังสือแต่อย่างใด
และผู้ให้เงินอุดหนุนไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกิดขึ้น เว้นแต่ การไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่เป็น
ตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น เกิดจากเหตุสุดวิสัย พันวิสัย หรือเกิดภัยพิบัติ ซึ่งมีได้เกิดจากการกระทำของ
ผู้ได้รับเงินอุดหนุน

ในกรณีที่ผู้ได้รับเงินอุดหนุนไม่คืนเงินอุดหนุนที่ได้รับหรือเบิกจ่ายไปแล้ว รวมทั้งค่าใช้จ่ายอื่นใดให้แก่
ผู้ให้เงินอุดหนุน ผู้ได้รับเงินอุดหนุนยินยอมเสียดอกเบี้ยตามอัตราที่กฎหมายกำหนดนับแต่วันที่ได้รับเงินจาก
ผู้ให้เงินอุดหนุน รวมทั้งยินยอมให้ผู้ให้เงินอุดหนุนดำเนินคดีตามกฎหมายได้

๓. ผู้ได้รับเงินอุดหนุนจะต้องจัดให้มีระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติในการจะนำเงิน
อุดหนุนที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้จ่ายอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๔. ผู้ได้รับเงินอุดหนุนที่มีเงินร่วมสมทบ เมื่อได้รับเงินอุดหนุนแล้วในการดำเนินโครงการจะต้องใช้
จ่ายเงินงบประมาณของตนเองก่อนเป็นลำดับแรก

๕. ผู้ได้รับเงินอุดหนุนยินยอมและยินดียินดีอำนวยความสะดวกให้คณะทำงานที่ผู้ให้เงินอุดหนุนแต่งตั้ง
เข้า

ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุน

๖. เมื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ได้รับเงินอุดหนุนต้องรายงาน
ผลการดำเนินการพร้อมรายงานการใช้จ่ายเงินและสำเนาใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารหลักฐานอื่นให้ผู้ให้เงิน
อุดหนุนทราบ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่โครงการแล้วเสร็จ และหากมีเงินเหลือจ่ายให้ส่งคืน (ชื่อองค์การ
บริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล)..... พร้อมการรายงานผลการดำเนินการดังกล่าว

หากผู้ได้รับเงินอุดหนุนไม่รายงานผลการดำเนินการ ผู้ให้เงินอุดหนุนของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณา
สนับสนุนงบประมาณให้ในโอกาสต่อไป และหากผู้ได้รับเงินอุดหนุนไม่คืนเงินเหลือจ่าย ผู้ได้รับเงินอุดหนุน
ยินยอมให้ผู้ให้เงินอุดหนุนดำเนินคดีได้ตามกฎหมาย พร้อมยินยอมเสียดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนด

บันทึกข้อตกลงนี้ทำขึ้นเป็นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน โดยมอบให้ผู้ได้รับเงินอุดหนุนหนึ่งฉบับ
และผู้ให้เงินอุดหนุน หนึ่งฉบับ

ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและมีความเข้าใจข้อความตามบันทึกข้อตกลงนี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้
เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ)ผู้ให้เงินอุดหนุน
อุดหนุน

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้ได้รับเงิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ)ผู้ให้เงินอุดหนุน
อุดหนุน

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้ได้รับเงิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ)ผู้ให้เงินอุดหนุน
อุดหนุน

(.....)

ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....ผู้ได้รับเงิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

**โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	โครงการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โรงเรียนบ้านกุดกว้างประชาสรรค์	376,400	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	โครงการพัฒนาศักยภาพนักเรียนในกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มที่ 5 (ต.ท่าพระ ต.ดอนหัน ต.ดอนช้าง ต.บ้านหว้า)	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
3	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยี สารสนเทศโรงเรียนบ้านหัวฝายโนนสะอาดวิทยา	50,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
4	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนห้วยแกดอนหันหนองหญ้าม้า	50,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
5	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนบ้านแท่น	50,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
6	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยี สารสนเทศโรงเรียนชุมชนบ้านชนบท	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
7	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหูลิงโนนศิลา	50,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
8	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลเพื่อสุขภาพ สำหรับเด็กเยาวชนและประชาชน ประจำปี งบประมาณ 2568 โรงเรียนประชาพัฒนา บ้านแฮด	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
9	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการค่ายส่งเสริมทักษะอาชีพการศึกษา เพื่อสร้างรายได้และการมีงานทำ โรงเรียน บ้านวังหินเก่าค้อ	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
10	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยี สารสนเทศ โรงเรียนหนองขามพิทยาคม	260,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
11	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยี สารสนเทศโรงเรียนโนนสะอาดวิทยาคาร	493,200	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
12	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้วยเทคโนโลยี โรงเรียนประชารัฐพัฒนาการ	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
13	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยี โรงเรียนมัธยมโพนเพ็ก	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
14	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยี สารสนเทศ โรงเรียนลำน้ำพอง	260,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
15	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการรณรงค์ตรึพื้นที่บ้านอีสาน (วงกลองยาว อีสาน) โรงเรียนวงใหญ่วิทยาคม	119,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
16	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย เทคโนโลยีโรงเรียนวงใหญ่วิทยาคม	494,500	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
17	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วย เทคโนโลยี โรงเรียนคำแคนวิทยาคม	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
18	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมการ จัดการการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี นักเรียน โรงเรียนชนบทศึกษา	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
19	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และวิชาการ โรงเรียนหนองนาคำวิทยาคม	350,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
20	ศูนย์วิทยาศาสตร์ เพื่อการศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนาเด็กสายวิทย์ฯ เรียนรู้วิถีชีวิต จากสายน้ำสู่แผ่นดินฟ้า	40,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
21	สำนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สาขาน้ำพอง	โครงการจัดซื้อหม้อแปลงไฟฟ้า ขนาด 100 KVA พร้อมติดตั้ง โรงเรียนพุดพิทยาคม อำเภอบุธรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	320,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
22	เทศบาลเมืองศิลา อำเภอ เมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	โครงการพุทธมณฑลตำบลศิลา	3,000,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
23	เทศบาลตำบลนาเพียง อำเภอยุเมแพ จังหวัด ขอนแก่น	โครงการสืบสานงานประเพณีวันลอยกระทง ประจำปี 2567	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
24	เทศบาลตำบลสะอาด อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดงานวันของดีสืบสานประเพณี ลอยกระทง ประจำปี 2567	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
25	เทศบาลตำบลสะอาด อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น	โครงการสืบสานประเพณีบุญเดือนหก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
26	เทศบาลตำบลวงใหญ่ อำเภอยุเมแพ จังหวัด ขอนแก่น	โครงการงานฉลองศาลเจ้าปู่หลวงกลาง และงานประเพณีลอยกระทง ประจำปี 2567	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
27	เทศบาลตำบลนาข่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น	โครงการสืบสานประเพณีบุญบั้งไฟ (ประจำปีงบประมาณ 2568)	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
28	เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อ.อุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดงานประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ นมัสการพระพุทธอัฐมรามาตย์ อ.อุบลรัตน์ (หลวงพ่อบุญใหญ่) ไหว้รอยพระพุทธบาท ประจำปี 2567	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
29	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนหัน อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น	โครงการสืบสานงานประเพณีบุญเดือนหก (บุญบั้งไฟ) ประจำปี 2568	200,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
30	องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแพ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น	โครงการงานประเพณีวันลอยกระทง ประจำปี 2567	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
31	องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น	โครงการงานประเพณีสักการะหลวงปู่ญาณสืบสานบุญกุ่มข้าวใหญ่ ประจำปี 2568	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
32	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	โครงการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบุญกุ่มข่อย	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
33	องค์การบริหารส่วนตำบลไชยสอ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดงานประเพณีวันลอยกระทง ประจำปี 2567	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
34	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดงานประเพณีบุญเดือนหก ประจำปี 2568	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
35	สภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น	โครงการส่งเสริม สืบสาน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ICH)	100,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
36	ที่ทำการปกครองอำเภอพล	โครงการงานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ และงานของดีเมืองพล ประจำปี พ.ศ. 2568	400,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ
37	ที่ทำการปกครองอำเภอเขาสวนกวาง	โครงการงานเทศกาลไถ่อย่างเขาสวนกวางและประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2568	300,000	ดำเนินการแล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
38	ที่ทำการปกครองอำเภอ ชุมแพ	โครงการงานประเพณีกาชาดประจำปีรวม ของดีเมืองชุมแพ ประจำปี 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
39	ที่ทำการปกครองอำเภอ บ้านไผ่	โครงการงานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่และของดี อำเภอบ้านไผ่ ประจำปี 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
40	ที่ทำการปกครองอำเภอ พระยืน	โครงการสนับสนุนการจัดงานประเพณีบุญ เหล่าพระยืน ประจำปี 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
41	ที่ทำการปกครองอำเภอ หนองเรือ	โครงการ "ฮีตฮอยอีสาน งานของดีหนองเรือ ประจำปีงบประมาณ 2568"	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
42	ที่ทำการปกครอง อำเภออุบลรัตน์	โครงการสนับสนุนการจัดงานประเพณี บุญกุ่มข้าวใหญ่และของดีอำเภออุบลรัตน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
43	ที่ทำการปกครองอำเภอ อุบลรัตน์	โครงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และพัฒนา คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงให้กับกลุ่มสตรีและประชาชนทั่วไป อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2568	499,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
44	ที่ทำการปกครองอำเภอ อุบลรัตน์	โครงการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน และพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำท้องที่ และประชาชนทั่วไป อำเภออุบลรัตน์ จังหวัด ขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	499,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
45	ที่ทำการปกครองอำเภอ อุบลรัตน์	โครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอ อุบลรัตน์ ประจำปี 2568	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
46	ที่ทำการปกครองอำเภอ หนองสองห้อง	โครงการงานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่และของดี อำเภอหนองสองห้อง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
47	ที่ทำการปกครองอำเภอ โคกโพธิ์ไชย	โครงการจัดงานสรงน้ำพระเจ้าใหญ่มงคล ไชยวาน ประจำปี พ.ศ. 2568	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
48	ที่ทำการปกครองอำเภอ โคกโพธิ์ไชย	โครงการฝึกอบรมและเพิ่มประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงานชุดรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
49	ที่ทำการปกครองอำเภอ โคกโพธิ์ไชย	โครงการจัดงานประเพณีบุญเดือนหก ประจำปี 2568	50,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
50	ที่ทำการปกครองอำเภอ ชนบท	โครงการจัดงานไหมมัดหมี่และของดีเมืองชล บล อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
51	ที่ทำการปกครองอำเภอ โนนศิลา	โครงการเทศกาลประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ โนนศิลา ประจำปี 2567 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น	400,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
52	ที่ทำการปกครองอำเภอ โนนศิลา	โครงการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องที่ ในการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง ประจำปีงบประมาณ 2568 อำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น	494,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
53	ที่ทำการปกครองอำเภอ เปือยน้อย	โครงการจัดงานศิวะราตรี ปุชนิยาลัย ปราสาท เปือยน้อย ประจำปี 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
54	ที่ทำการปกครองอำเภอ เปือยน้อย	โครงการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพชุดรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เพื่อเฝ้าระวัง ปัญหาเสพติด และการรักษาความสงบ เรียบร้อยในหมู่บ้านอำเภอเปือยน้อย จังหวัด ขอนแก่นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
55	ที่ทำการปกครองอำเภอ บ้านฝาง	โครงการสืบสานประเพณีบุญคุณลาน ข้าวโพดหวาน สานไมตรี ข้าวจี๊แซบ และงาน กาชาด อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
56	ที่ทำการปกครองอำเภอ หนองนาคำ	โครงการ "งานเทศกาลมปลาน้ำแดง แงงผ้าฝ้าย ไหว้พระพุทธรูปนาคำ" ประจำปี 2567	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
57	ที่ทำการปกครองอำเภอน้ำพอง	โครงการประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ 118 ปี ของดินน้ำพอง ประจำปี 2568	400,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
58	ที่ทำการปกครองอำเภอ ภูพาน	โครงการจัดงานอนุรักษ์ ส่งเสริม ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอภูพาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	400,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
59	ที่ทำการปกครองอำเภอ เวียงใหญ่	โครงการงานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ และของดีเวียงใหญ่ ประจำปี พ.ศ. 2568	400,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
60	ที่ทำการปกครองอำเภอ มัญจาคีรี	โครงการจัดงานเทศกาลกล้วยไม้ป่าบาน และของดีเมืองมัญจาคีรี ประจำปี 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
61	ที่ทำการปกครองอำเภอ ภูเวียง	โครงการจัดงานประเพณีบวงสรวงหลักเมืองภู เวียงและเทศกาลของดีเมืองภูเวียง ประจำปี พ.ศ. 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
62	ที่ทำการปกครองอำเภอ ภูเวียง	โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอภูเวียง ประจำปี 2568 อุดหนุน ให้แก่ที่ทำการปกครองอำเภอภูเวียง	100,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
63	ที่ทำการปกครองอำเภอ คำสูง	โครงการ "แผ่นดินพระเจ้าใหญ่ รวมใจ ของดีอำเภอคำสูง ประจำปี 2568"	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
64	สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัด ขอนแก่น	โครงการกาชาดใส่ใจบรรเทาทุกข์ประสพ สาธารณภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
65	มูลนิธิตะวันฉายเพื่อผู้ป่วย ปากแห้ง เพดานโหว่ และ พิการทางศีรษะและใบหน้า	โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยปากแห้ง เพดานโหว่ และความพิการแต่กำเนิดของ ศีรษะและใบหน้า ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ปีงบประมาณ 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
66	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ขอนแก่น	โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) จังหวัด ขอนแก่น	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
67	มูลนิธิการแพทย์ฉุกเฉินจังหวัด ขอนแก่น	โครงการพัฒนาระบบบริการการแพทย์ ฉุกเฉินจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2568	700,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
68	สถานีตำรวจภูธรบ้านแฮด	โครงการส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและพัฒนา ท้องถิ่นภายในอำเภอบ้านแฮด ประจำปี งบประมาณ 2568	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
69	สถานีตำรวจภูธรบ้านแฮด	โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครเครือข่ายป้องกัน อาชญากรรมด้านยาเสพติด ประจำปี 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
70	สถานีตำรวจภูธรบ้านแฮด	โครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ด้านยา เสพติด ประจำปี 2568	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
71	สถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่	โครงการฝึกอบรมสมาชิกด้านยาเสพติด ประจำปี 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
72	สถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่	โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครเครือข่าย ป้องกันอาชญากรรมยาเสพติด 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
73	สถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่	โครงการฝึกอบรมนักเรียนนักศึกษาห่างไกล ยาเสพติด 2568	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
74	สถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่	โครงการสถานศึกษาปลอดยาเสพติด 2568	200,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
75	สถานีตำรวจภูธรพล	โครงการฝึกอบรมเยาวชนห่างไกลยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
76	สถานีตำรวจภูธรชุมแพ	โครงการฝึกอบรมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด และการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่เกิดจากการใช้ ยาเสพติด	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
77	สถานีตำรวจภูธรชนบท	โครงการรณรงค์ขับขี่ปลอดภัยและเสริมสร้าง วินัยจราจรให้กับนักเรียน/นักศึกษา ประจำปี งบประมาณ 2568	300,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
78	สมาคมกีฬาเทเบิลเทนนิส แห่งประเทศไทย	โครงการแข่งขันเทเบิลเทนนิส "Khon Kaen All Thailand Table Tennis Championship 2024" ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2568	500,000	ดำเนินการ แล้วเสร็จ
79	ที่ทำการปกครองอำเภอเวียง เก่า	โครงการงานบุญกุ่มข้าวใหญ่ ย้อนรอย ไดโนเสาร์เทียวเวียงเก่าหุบเขา 130 ล้านปี วิถีคนในภู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568	100,000	ตั้งจ่าย รายการใหม่/ ดำเนินการ แล้วเสร็จ
80	ที่ทำการปกครองอำเภอ เวียงน้อย	โครงการงานประเพณีบุญคุณลาน สู่ขวัญข้าว อำเภอเวียงน้อย ประจำปี พ.ศ. 2568	200,000	ตั้งจ่าย รายการใหม่/ ดำเนินการ แล้วเสร็จ
81	องค์การบริหารส่วนตำบล ละหานนา	โครงการงานประเพณีบุญเดือนหก บวงสรวง เจ้าพ่ออุปฮาดบึงละหานนา ประจำปี พ.ศ.2568	100,000	ตั้งจ่าย รายการใหม่/ ดำเนินการ แล้วเสร็จ
82	เทศบาลตำบลสำราญ	โครงการงานประเพณีบุญเดือนหก ประจำปี งบประมาณ 2568	500,000	ตั้งจ่าย รายการใหม่/ ดำเนินการ แล้วเสร็จ

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
83	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ขอนแก่น	โครงการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ในพื้นที่อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้าตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระ ศรีสวางควัฒนวรขัตติยราชนารี	300,000	ตั้งจ่าย รายการใหม่/ ดำเนินการ แล้วเสร็จ
84	หอการค้าจังหวัดขอนแก่น	โครงการงานแสดงสินค้าเทคโนโลยี นวัตกรรมดิจิทัล เพื่อธุรกิจ ครั้งที่ 2 “SMART BUSINESS EXPO 2025”	3,000,000	ตั้งจ่าย รายการใหม่/ ดำเนินการ แล้วเสร็จ

* ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2568

โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ที่	หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการ	1,000,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการ	1,000,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
3	สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษา แห่งชาติ ครั้งที่ 44 ประจำปี 2568 "ขอนแก่นเกมส์"	2,000,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
4	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดหาครุภัณฑ์ทางการแพทย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพ โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ปีงบประมาณ 2568	2,178,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
5	สมาคมกีฬาแห่งจังหวัดขอนแก่น	โครงการพัฒนานักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ และนานาชาติของจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568	9,100,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
6	ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการบูรณาการมาตรการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2568	1,200,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
7	สถานีตำรวจภูธรโนนศิลา	โครงการอบรมให้ความรู้เครือข่ายอาสาสมัคร เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2568	100,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
8	สถานีตำรวจภูธรโนนศิลา	โครงการอบรมให้ความรู้สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ให้กับเด็กนักเรียนในสถานศึกษาตามโครงการตำรวจประสานโรงเรียน 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2568	100,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
9	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดหาครุภัณฑ์ทางการแพทย์ เพื่อให้บริการผู้ป่วย โรงพยาบาลเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น	1,457,000	อยู่ระหว่างดำเนินการ
10	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคสาขากระนวน	โครงการขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้า โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์	492,029.87	อยู่ระหว่างดำเนินการ

โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ที่	หน่วยงานที่ขอรับ เงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
11	สถานีตำรวจภูธรภูผาม่าน	โครงการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี 2568	100,000	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
12	สถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่	โครงการอาสาสมัครตำรวจบ้านรักษาความสงบ และพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2568	300,000	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
13	สถานีตำรวจภูธรบ้านไผ่	โครงการชุมชนเข้มแข็งป้องกันปัญหาเสพติด 2568	300,000	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ
14	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์เครื่องดนตรีวงโยธวาทิต โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร	248,000	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ

* ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2568

**โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

ที่	หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุน	โครงการ/กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	หมายเหตุ
1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3	โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการ ประจำปีงบประมาณ 2568	1,000,000	ยกเลิกโครงการ
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการ ประจำปีงบประมาณ 2568	1,000,000	ยกเลิกโครงการ
3	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการ ประจำปีงบประมาณ 2568	1,000,000	ยกเลิกโครงการ
4	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการ ประจำปีงบประมาณ 2568	1,000,000	ยกเลิกโครงการ
5	สภาอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น	โครงการจัดงานแสดงสินค้า Thailand Factory Outlet @ Khonkaen 2025 By FTIKK	3,000,000	ยกเลิกโครงการ
6	ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านแฮด	โครงการแข่งขันกีฬายานยนต์บ้านแฮดเกมส์ ประจำปีงบประมาณ 2568	200,000	ยกเลิกโครงการ
7	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการพัฒนางานโยธาวิเทศ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน	387,600	ยกเลิกโครงการ
8	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น	โครงการค่ายนักเรียนแกนนำรักษ์สิ่งแวดล้อม โรงเรียนบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่	50,000	ยกเลิกโครงการ
9	สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดขอนแก่น	โครงการอบรมเยาวชนมุสลิมภาคฤดูร้อน พ.ศ.2568 (คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดขอนแก่น)	100,000	ยกเลิกโครงการ
10	ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอโนนศิลา	โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม นำความรู้สู่ความพอเพียง	98,000	ยกเลิกโครงการ
11	ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านแฮด	โครงการงานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ และของดีอำเภอบ้านแฮด ประจำปี 2568	300,000	ยกเลิกโครงการ

รูปภาพการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

รูปภาพการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

รูปประกอบการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

รูปภาพการติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ การติดตามและประเมินผล

โครงการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กรณีให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ชื่อหน่วยงานที่รับเงินอุดหนุน.....

ชื่อโครงการ.....จำนวนเงิน.....บาท

ส่วนที่ 1 ชื่อยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ (เลือกเพียง 1 ยุทธศาสตร์ ที่ตรงกับโครงการของท่าน)

- () ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม
- () ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา
- () ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเมืองและชุมชน
- () ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
- () ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- () ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน

ให้หน่วยงานที่รับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุน จาก อบจ.ขอนแก่น ตอบคำถามข้างล่างตามความเป็นจริง

1. ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะ
 - () ผู้บริหารหน่วยงาน () เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ () บุคลากรในหน่วยงาน
2. หน่วยงานของท่านได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวยุทธศาสตร์จังหวัดขอนแก่นหรือไม่
 - () จัดทำ () มี แต่ไม่จัดทำ () ไม่มี
3. โครงการนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดหรือไม่
 - () สอดคล้อง () ไม่สอดคล้อง () ไม่มี
4. หน่วยงานของท่านได้ตั้งงบประมาณสมทบหรือไม่
 - () ตั้งงบประมาณสมทบ () ไม่ได้ตั้งงบประมาณสมทบ
5. หน่วยงานท่านได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่นมาสมทบหรือไม่ นอกจากหน่วยงานของ อบจ.ขอนแก่น
 - () ไม่ได้ขอรับงบประมาณจากหน่วยงานอื่น () บูรณาการร่วมกัน
6. การดำเนินงานตามโครงการนี้ ท่านได้ดำเนินการ จัดซื้อ/จัดจ้าง ตามระเบียบฯ ของหน่วยงานท่านหรือไม่
 - () ดำเนินการตามระเบียบฯ () ไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบฯ () เป็นหน่วยงานอิสระ
7. การดำเนินงานตามโครงการนี้ ท่านได้จัดทำรายละเอียดการรับ-จ่ายเงิน ไว้ชัดเจน เพื่อรับการตรวจสอบหรือไม่
 - () จัดทำหลักฐานครบถ้วน () จัดทำหลักฐานไม่ครบถ้วน () ไม่ได้จัดทำ

8. การดำเนินงานโครงการนี้มีเงินเหลือจ่าย และนำส่งคืนหรือไม่ (ระบุจำนวนเงินเหลือจ่าย ท้ายแบบประเมิน)
- () เหลือจ่ายนำส่งคืน () เหลือจ่ายยังไม่นำส่งคืน () ไม่มีเงินเหลือจ่าย
9. ดำเนินการแล้วเสร็จ ได้จัดส่งรายงานผลการดำเนินงานให้ อบจ.ขอนแก่น ทราบหรือไม่
- () ยังไม่รายงาน () รายงานแล้ว

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการ

คำชี้แจง : ให้หน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนฯ เลือกระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่อผลการดำเนินงานตามโครงการในครั้งนี้

1. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
2. หน่วยงานของท่านมีการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
3. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในโครงการ/กิจกรรม
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
4. หน่วยงานของท่านได้เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
5. หน่วยงานของท่านได้รายงานผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมให้ประชาชนทราบ
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด
6. หน่วยงานของท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม
() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ข้อมูล

ลงชื่อ.....ผู้

รับรอง

(.....)

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตำแหน่ง.....

วันที่

วันที่.....

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

คณะที่ปรึกษา

1. นายวัฒนา ช่างเหลา	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นางดวงแข อรรถณพพร	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายนาวิน คำเวียง	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายอดุลย์ คามดิษฐ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. ว่าที่ร้อยเอก พงเจตน์ พรภุณา	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นางอาชีষะห์ ว่องไว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายวรินทร์ ผดุงมัย	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการฯ
2. นางสาวกุลนิติ เป้าจรรยา	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายธีระศักดิ์ ผาเหล่า	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
4. นางฐิติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. นายสุจิตร์ นาทรีชน	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
6. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. หัวหน้าสำนักงานจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. ดร.มงคล อติอนุวรรตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
10. รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น		กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น		กรรมการ/เลขานุการฯ

คณะทำงาน

1. นางสาวนพวรรณ กิมประเทศ	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
3. นายณัฐวัฒน์ แวมณีนวดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นางสาวสุกฤตา หาญศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	คณะทำงาน
5. นายจักรกฤษ จันทรมบัติ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	คณะทำงาน
6. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน
7. นางสาวพรกนก คำวิเชียร	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
www.kkpao.go.th โทร 0 4323 9256